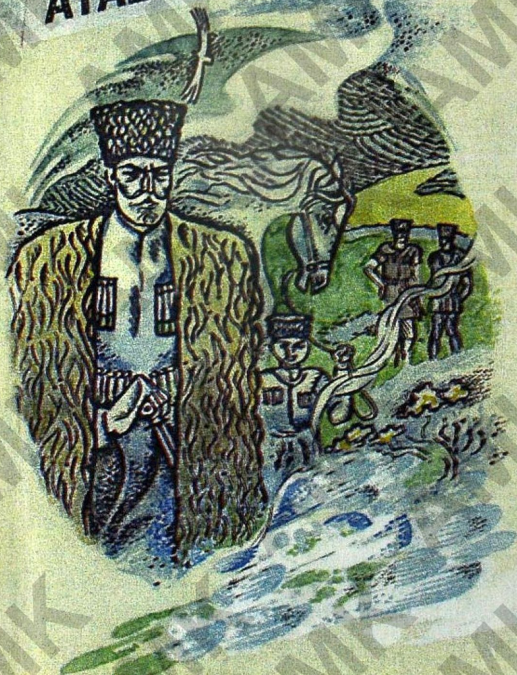

QUMUQ ATALAR SÖZLƏRİ

QUMUQ ATALAR SÖZLƏRİ

**BAKİ
ŞİRVANNƏŞİR
2000**

Qumuq dilindən çevirən
ƏJDƏR OL

QUMUQ ATALAR SÖZLƏRİ.

Tərcümə. Bakı, Şirvannəşr, 2000.

Köklü-köməcli türk soylarından olan, tarixən Böyük Çöldə, indi isə mərkəzi Mahaçqala olmaqla Dağıstan Respublikasının düzən bölgələrində yaşayan qumuqların atalar sözlərini dilimizdə ilk dəfə toplu halında təqdim edirik. Qumuqların mənəvi abidələri ilə bütün türklər kimi bizim də milli qaynaqlarımız arasında eynilik, oxşarlıq olsa da, fərqli məqamlar da diqqəti cəlb edəcək dərəcədə çoxdur. Bu fərqi yaradan heç şübhəsiz ki, tarixi, siyasi və coğrafi şəraitdir.

Türk soyları arasına düşmüş məsafələr özünəməxsus düşüncə, davranış tərzini yaratmışdır. Elə buna görə də bütün türklər onları ayıran gizlinləri aydınlaşdırmalı və aradan qaldırmalıdır.

Şair-tərcüməçi Əjdər Olun "Qumuq atalar sözləri" kitabını dilimizə çevirməkdə də məqsədi budur.

83.3. Az(2)

Q

054

ÖN SÖZ

Əjdər Ol Azərbaycan poeziyasının artıq kifayət qədər tanınmış, e"tiraf olunmuş nümayəndələrindən biridir. Lakin, mən onu yalnız bir şair kimi deyil, həm də dünya, Azərbaycan ədəbiyyatını dərinlən bilən mədəni bir insan, ziyalı, cəmiyyətşünas kimi tanıyıram. Əjdərlə sadəcə söhbət eləmək kifayətdir ki, onun nə qədər geniş düşüncə dairəsinə, nə qədər böyük elmi səviyyəyə malik olduğunu hiss edəsən.

...Və Əjdərin "Qumuq atalar sözləri və deyimləri"ni Azərbaycan dilinə çevirməsi də mənim üçün təəccüblü olmadı. Ona görə ki, "tərcüməçi"nin dünyagörüşünün, ədəbi-elmi tərəkkürünün səviyyəsi, artıq qeyd olunduğu kimi, buna imkan verir. Əjdər türk düşüncəsini onun tarixi təkamülündə duyur, dərk edir – türk ata sözləri, müdrik kəlamları "tərcüməçi"nin tərəkküründə rezonans verir, qumuq düşüncəsi Azərbaycan dilində olduqca rahat danışır.

Sual oluna bilər ki, müxtəlif türk xalqlarının folklor materiallarının bu və ya digər türk dilinə çevrilməsinə nə ehtiyac var?.. Onsuz da həmin material hər hansı formada, təzahürdə bütün türk xalqlarında mövcud deyilmi?.. Mövcuddur!.. Lakin, məsələ burasındadır ki, hər bir türk xalqının öz düşüncə "üslub"u var -- həmin "üslub"lar bu gün,

dünyanın mə"nəvi-ruhi integrasiyası dövründə bir-birinə yaxınlaşır, bir-biri ilə dialoqa girir. Və o mə"nada Əjdər Ol sadəcə qumuq atalar sözləri və deyimlərini Azərbaycan dilinə Azərbaycan türkcəsinə çevirməmiş, qumuq düşüncə-təfəkkür "üslub"unu Azərbaycan düşüncə-təfəkkür "üslub"u ilə qarşılaşdırmış, həm də uğurla qarşılaşdırmışdır.

Müqayisələr göstərir ki, qumuq atalar sözləri ilə Azərbaycan atalar sözləri arasındakı münasibət aşağıdakı formalarda təzahür edir:

- 1) hər iki xalq eyni cür düşünür, eyni cür deyir;
- 2) hər iki xalq eyni cür düşünür, müxtəlif cür deyir;
- 3) bu xalqlar müxtəlif cür düşünür, müxtəlif cür deyirlər...

Mən əminəm ki, Əjdər Olun hazırladığı bu kiçik kitabça türk xalqlarının mə"nəvi-ruhi, "üslub" əlaqələrinə, münasibətlərinə dair bir sıra mətləblərin aydınlaşdırılmasında mütəxəssislərə kömək etməklə qalmayacaq, geniş oxucu kütləsi üçün də maraqlı olacaqdır. Hər hansı xalqa mənsub olursa-olsun müdrik sözün, ağıllı fikrin heç kimə ziyanı yoxdur.

Nizami Cəfərov
professor

ELDƏDİRSƏ ƏLDƏDİR.

Abırlı adamın yanında abır işə keçər.
Ac gələni doyduran, gec gələni qonduran.
Adam yoldaşları ilə tanınar.
Adanı adam edən işidir.
Adamın ədəbi qızıldan artıqdır.
Ağ qollar kişi tərinə təzələnər.
Ağıllı olmaq yanmbəylikdir.
Ağıl görməyən şeyi, göz görməkdən fayda yox.
Ağsaqqal vuran ağrıtmaz.
Aqıl zülmkara sirt açmaz.
Almağa salamı yox, dinləməyə kəlamı.
Ananın hirsı olar, pisi olmaz.
At minən qılinc taxar.
Ata balası olma, el balası ol.
Ata-ananı saymayan sayılmaz.
Atanın qoçaq adı, övladların qanadı.
Atlı atlıya yoldaş olsa, zülmətə getsə də qorxmaz.
Atın qamçısı yemdir.
Avam anlamaz, arsız dinləməz.
Ay abdal, ay dəviş, axça ilə bitər iş.
Badya çatlar, bal damar.
Balanın qədrini balası olanda bilər.
Baş qoysan da daşa, öz elində yaşa.
Başlığı al deyəndə, başdan dartan qulluqçu.
Bədəsillə dost olma.
Bədəsillə evlənmə, əsilli dura-dura.
Bəyin kefi gəlincə, nökrin canı çıxar.

Bəylik gedər, birlik getməz.
Bəy biləni qul da bilər.
Bəxtli adam özünü itirməz.
Bəxtli adamın düşməni ağıllı olar
Bəxt gülü təzə-tər olur.
Bəxti olanın ruzisini yel gətirər.
Bizim dişimiz tutmayı, xalxın damağı çeynəyər.
Bilənlə bilməyən tən deyil.
Bilmədiyini soruşmaq adamlıqdır.
Bikəsin halını yan-yörəsi bilər.
Bir səbrə min xeyir.
Biri su tapmır içməyə, biri körpü tapmır keçməyə.
Birlik olmasa, dirilik olmaz.
Biri verdiyini deyər, biri gördüyünü deyər.
Böyüklər məclisinin ayağında oturunca, kiçiklər
məclisinin başında otur.
Böyüyə hörmət, kiçiyə rəğbət.
Budağın yellənməyi yeldəndir, bəyin bəyliyi eldəndir.
Bulanıb axan suya ümid yox.
Can nəvazişdən doymaz.
Cins cinsini tapar.
Çağıranı eşit, çapandan qaç.
Davanın xeyri az olur, vuruşan hacılar olsa da.
Dəniz sudan, insan nəvazişdən doymaz.
Dizi qaralmayan bala olmaz, bağn yarılmayan ana
olmaz.
Donu bahalı ipə-sapa yatmaz.
Doğulanda ayaq üstə duran döl erkək olur.

Dövrən keçər, el qalar.
Düşməni dost olsa, güclüsündən qorx.
Dünənimi bilənəm, bu günümdən xəbər tut.
El abrını saxlamayan, onu düşməndən də qorumaz.
El ağasız, don yaxasız olmaz.
El yatsa, keçə olur, dursa, buynuz.
El qınağı əlli ilə yuyulmaz.
El ilə üzüm qara.
El kəsən el ağrıtmaz.
El qarğısa ağac da quruyar.
El elcə, kəmə belcə.
El namusunu güd.
El üçün çəkilən zəhmət unudulmaz.
Eli çapan – adı batan.
Eldədirsə, əldədir.
Eldən-elə ət doğramaq başqadır.
Elin sirrini möhkəm saxla.
Elsiz ağa, gölsüz bağa.
Elin ağzı ələkdir.
Elin əli uzundur.
Elini satanı el cəzalandırar.
Elçiyə zaval yoxdur.
Ev evə sığmaz, el elə sığar.
Ədalətli iş tutan zalımdan qorxmaz.
Ədəbsiz kişi öyülməz.
Əllə çapıb, ətəklə yığan.
Ər biləni el bilər.
Əyilməyəne bükülmə.
Gəlinini burunlayan qaynana gəlinsiz qalar.

Gəlininə yaxşı baxsan, yürüyü olar.
Gəmidə gəmiçi ilə vuruşma.
Günlü gün görməz, danışqan üz.
Güc boya baxmır.
Güclü olmağı sevirsən, düşməne gücünü bildirmə.
Haqq qisas deyil.
Haqqı güdən əsgərdən əsgər çıxmaz.
Hay salsan, heyvan da baxar, el baxırsa, ayıbmı?
Hər xanın bir dövrü.
Hər umac ovmağı bacaran arvad deyil.
Hünərsiz adam hörmətsiz olar.
Xalq öküzə buzov saldırar.
Xalar geyən xan olmaz.
Xalqın gözü yaxşı görər.
Xoruz da qədrini bilsə yaxşıdır.
İgidlər yolda yatar.
İki birin tannısıdır.
İkisi çalışsa, birinə yer tapılar.
Kasıbın yüzündən biri sayılar.
Könül bağla -- öldü, ağla.
Qazanı qaynasa da, qul olan sevinməz.
Qan qart olmaz.
Qarincadan fayda yox, qənaəti olmasa.
Qarğa qarğanın gözünü ovmaz.
Qeyrətli adam arvad sözünə dəm tutmaz.
Qızıl yumurtanın qabığı yerə düşməz.
Qızın yamandırısa, çöldə qalma.
Qılıqsız qılıq görməz.
Qılinc günah etməyeni yıxmaz.

Qılıq bilən kişiye qaymaq olur bu dünya, qılıq bil-
məz kişiye toxmaq olur bu dünya.
Qul olub başqasının əlini öpuncə, ağa olub öz əlini
kəsməyin yaxşıdır.
Qul ilə quymaq yeyən qusacaqdır axırda.
Qul doğulan qul olmaz, bəy doğulan qul olar.
Qulluq edən donluq tapar.
Qurd qılıqlını dişləməz.
Quru qaşığı ağız yırtar.
Nəmərdə lə'nət yaraşır.
Namusunu bərk etmə, görk et.
Neynirəm gen dünyanı, sönübdürsə, çırağım.
Nərsən, elə arxalan.
Nəhsdən də xas doğar, xasdan da nəhs doğar.
Nökər ölsə, yaz bilər, ağa ölsə, diz bilər.
Oğlan beşiyindən tanınar.
Olsan yançı, dəyər qamçı.
"Onlar" gəl deyib çağır, "bunlar" gət deyib bağır.
Ortaq öküzü ölən, ortaq arabası sınıan.
Ortaq öküzdən kötrüm dana yaxşıdır.
Ömrün adamlıq elədiyin günləri ömürdür.
Övladını yaşda öyrət, arvadını başda öyrət.
Övladından yarıyanı başa çəkərlər.
Övladın azğını atı özü minib, atasını ayaqyalın
yüyürdər.
Öz elinə başdan hörmət qoy.
Özgəyə tələ quran, özü düşər tələyə.
Özünə hörmət uman kişi özgəyə hörmət qoysun
gərək.

Özünü saymasan, kim səni sayar.
Özün dediyini özün də eşit.
Özünü öymə, arvadını söymə.
Pisləyib vermə, istəyib ver.
Rəhm – adamına görə.
Sandığını dolu görüb qız alma.
Sağlam can qədrini bilməz.
Seyrək görüşmək – qucaqlaşib öpüşmək.
Sən xan, mən xan, kim olsun ata baxan.
Sənin vətənin, bağın - öz cənnətin, Bağdadın.
Suyu nökərdən istə.
Su kiçiyin, söz böyüyün.
Taleyinə daş yağan.
Talesizin ağılı olmaz.
Tapılan şey qiymətli olar.
Tez etməyən gec etməz, gec etməyən heç etməz.
Tə"riflənən malın eybi var.
Təntiyən tiri görməz.
Ulu sözünə baxmayan yanmaz.
Ulu dediyinə baxmayan yol ayrıcında qalar.
Üzəngilər basan ayaq da boşalar.
Varını verən bəyə oxşar.
Var-gələ nökər ayağı yeyin olsa da, özünə gerek
olanda sözə baxmaz.
Vəzirin mız-mızı milçəyin vız-vızından yamandır.
Vətənin bəyliyi sənin bəyliyin.
Yad elin yazı da qışdır.
Yalqız kişiye uzun xəncər yaxın dostdur.
Yatan əsgər – ölən əsgər.

Yaxşılıq hər bir işdən artıqdır.
Yer biləni də, ər biləni də el bilər.
Yetimi incitmə.
Yiyəsiz qalan it olar.
Yüzündən biri sayılar kasıbın.
Zalım yurdda əcəlsiz ölər.
Zalım bilək iki sınar.
Zorla bəy olan bay olmaz.
Zülmün qılıncı ürəyə sancılar.
Zülm edən bilək iki sınar.

ƏR OĞUL TAP, BAŞINA DOLANIMI

Abırlı iş tutan biabır olmaz.
Adam sözü ilə tanınar, işi ilə yadda qalar.
Adamlıq iki şeydir, biri ürək, biri dil.
Axcanlı yox, namusunla.
At ölsə madyan qalar, igid ölsə meydan qalar.
At dizdən, igid sözdən.
Atadan qalma at minən, anadan qalma don geyən.
Atan nəər olsa, sən aslan ol.
Atanın igidliyi oğlun namusudur.
Atanın qorxaqlığı oğula qaxındır.
Atı qalan atadan qalmasın qorxaq oğul.
Ay ağrısını gün götürər.
Azğınla dost olma.
Barlı ağac çiçəyindən bəllidir.
Biləyə güvənmə, ürəyə güvən.
Cavanlıqda dava görməyən kişinin qocalıqda qala
pozduğuna inanan olmaz.
Çox itlər qovan qurduq.
Davakardan öyrənmə, müdrikdən öyrən.
Dağ dağı yoluxmaz, adam adamı yoluxar.
Dilənçi qapazdan qorxmaz.
Ər oğul tap, başına dolanım.
Ər kişi işinə öyünməz.
Ərən-ərən deməklə ər olmaz, hər igiddən nəər ol-
maz.
Ərənlər evdə doğular, düzdə ölər.
Əsgərin igidliyi yağı gələndə bilinər.

Əsgərin gedişinə baxma, gəlişinə bax.
Əsl kişi etdiyi yaxşılığı deməz.
Göz qorxaq, əl igid.
Gücün çatır qalxanı tut döşünə.
Gücün çatmır yaylıq bağla başına.
Güclüdən güclüsü çıxsə, güclü büzüşüb qalar.
İgid mindiyinə söz qoşursa, qocalıb.
İgid bir dəfə, qorxaq min dəfə ölər.
İgid nə at oynadar, nə də yeri qucaqlayıb yatar.
İgide güllə batmaz.
İgide güllə qıymaz.
İgide yetmiş fənd də azdır.
İgidlər ovda azmaz.
İgidin atasını soruşma.
İgidlik ondursa, doqquzu fənddir.
İgidlik biləklə deyil, ürəkdir.
İgid igide alçalmaz.
İt qanlı olsun, igid canlı olsun.
İtə anqlığını bildirməyən canavar qarnını köpürdər,
çiynini donqardar.
Kəlamın gücü yetməyən yerdə qılıncla iş görmək
gərək.
Qayğılı hər gün çalışar.
Qart olsa da, qırğı kimidir.
Qaçaq evinə gəlməz, rahat uzanıb ölməz.
Qılıqdan qaç, zülmü sanc.
Qorxaq gözündən, yalançı sözündən bilinər.
Qorxaq dincəlməz.
Qorxağın gözü qıpqıq olar.

Qorxaqlığı yerə qoymaq olsaydı, qoyun da qoyardı.
Qoçaq günahını yuyar, qorxaq başqasının boynuna qoyar.

Qoçaq qoyun qurda yem olar.

Qoçağı nə qayğı, nə də söyüş sındırar.

Qul olsam da lal deyiləm, lal olsam da kal deyiləm.

Qurd itdən qorxmaz, qapağanı xoşlamaz.

Namus insanın qanı bahasınadır.

Namusunu satıb alma.

Namusunu necə var saxla, örpəyini təzələ.

Oğul atasını öldürəni unutmaz.

Öküz olacaq dana danalığından bəlli.

Ölən öküzə iti bıçaq, ölən igiddən qorxaq da qoçaq.

Ölümündən qorxan toy eləməz.

Səbr olan yerdə mərdlik var.

Söz batmayan adama güllə də batmaz.

Təvəkkülün dəmiri çürüməz.

Yalançı fınlıdaqdan qorxmaz.

Yamaqlı olsam da, nökər deyiləm.

Yaraqsız da getmə, yağıdan da qaçma.

Yaxşı kişi boşadığı qadını söyməz.

Yer sürüşkən olsa da, igidi büdrətməz.

Yırtıq dondan ər çıxar.

Yumruq göstərmək igidlik deyil.

Zindandan qorxan elin igidi olmaz.

GÖZƏLLİK BİR ZAMAN, SEVGİ HƏR ZAMAN

Adam boyu köynək, ağac boyu yarpaq.
Ağıza diş, insana iş bəzəkdir.
Alla yaşıl yaraşır, göy də qoşsan, göz qamaşır.
Ayıbsız dost **gəzən** dostsuz qalar.
Çox sevlmək sözdəndir.
Düzlüyü sev, ayıq yat.
Eyıbsız dost **gəzən** dostsuz qalar.
Ədəb, gözəllik eybi gizlər.
Gözəl gözəl deyil, sevilən gözəldir.
Gözəl olmaq qaşdandır.
Gözəl olmaq saçdandır.
Gözəl dodaqaltı deyinər.
Gözəlin yaxşısını yel gətirər.
Gözəllik gülünün ömrü qısadır.
Gözəllik bir zaman, sevgi hər zaman.
Gözəllik qızın yeddi eybini yaşırar.
Gözəlliyi əzib içməzlər.
Görən göz aşıqdır.
Güzgüyə boy verən, elə hay verən.
Günəbaxan günəşi, an balı sevər.
İki sevənin qoşulub qurduğu koma barısına balta
batmaz qaladır.
Qadının ağlını gözəlliyi, kişinin gözəlliyini ağılt bə-
zər
Qayğıkeş kişi qəlbiqara olmaz.
Qızı qırxı sevər, biri alar.
Qızın ərgəndirsə, qızıl don geydir.

Qızıl dişə aldansan, sonra aşız qalarsan.
Qızıl libaslı, ay camallı oğlan olsa da, gərək deyil.
Quyruq sevən quzunun irtməyini öpər
Saçına aldanma, başına aldan.
Sevilməyən yanmaz.
Sevdiyinə getmə, səni sevəndən qaçma.
Sevdiyini alma, səni sevəni al.
Sevənin gözüne əyri də düz görünər.
Sevənin sevdiyi çağ yadında qalar.
Sevmədiyinə bağlanma.
Sən sevəndən səni sevən yaxşıdır, hər ikisi naxış-
ların naxışdır.
Sövdən yoxsa, sevgin də yox.
Şirin dil gözəlliyin solmayan gülüdür.
Üzünə bax, üzünü tax.
Üz üzdən utanar.
Ürək qızdırdığın yerdə su iç.

BALDAN DA BALA DADLI

Adamın qədrini adam bilər.

Ağacdakı budaqlar da mənim qardaşım olsa yaxşıdır.

Alanda qardaş, verəndə özgə.

Altı oğul çox da deyil, bir oğul az da deyil.

Anası öyeni alma, el öyeni al.

Anan ölsə, atan anadır.

Ana çağırar, qız qayıdar.

Ana yanında yaxşılıq.

Anası tənbelin qızını al, qızı tənbelin özünü al.

Anamdadırsa, məndədir.

Anası minən ağacda qızı budaq-budaq gəzər.

Anasına bax qızını al, aşına bax duzunu sal.

Araçı zirək olsa, keçəl qız da ərə gedər.

Arvadının ucbatından kəndə qudalıq edən.

At alsan başla-döş al, qız alsan gözlə-qaş al.

At kölgəsini dayça taptar.

Ata öyrədən ox çəkər, ana öyrədən don tikər.

Atadan qardaş atdan düş, anadan qardaş başda otur.

Atalar gələndə qonaq, gedəndə yad.

Atadan arıq bilsən də, ardınca yüyür.

Az verən candan verir, çox verən maldan verir.

Baldan da bala dadlı.

Balanın balası baldan şirindir

Balasına balası şirindir.

Baxımsız qız – yiyəsiz qız.

Başdan balana baxsan sonra ata olarsan.
Bir adamdan el olmaz.
Çox dost tutan dostsuz qalar.
Dağlardakı daşlar da qardaşım olsa yaxşıdır.
Dostdan küssən, banşığa yer qoy.
Dost gəlsə, dürüst gəlir.
Dondan köynək yaxın.
Dünyada tapışmasalar, axirətdə tapışarlar.
Edən də qadın, etdirən də qadın.
Evin ağsaqqalı başda oturur.
Evin bəzəyi oğullu ailədir.
Ev yiyəsi evinin hayına qalar.
Ev alınca qonşu al.
Evcanlı qadının əri tez ölməz.
Əkində öyünən biçində öyünməz.
Əlinin içində anana aş bişirsən də, onun borcundan çıxma bilməzsən.
Əri atanı alma, əri öleni al.
Əri cömərd olmasa, qadını qısqanc olmaz.
Ərsiz qadın yetimdir.
Ərsiz arvad – yüyənsiz ar.
Fağırsansa, tez evlən.
Gec gəlib tez öyrənən gəlin.
Gəlin ayıran deyil, ayran doyuran deyil.
Gəlinim yaxşı olsa, oğlum da yaxşı olar.
Gəlinim çeyniyəni oğlum udar.
Gəlinin böyüyü, qayının kiçiyi olmaz.
Görməklə göz doymaz.
Haram ocaqlının kiçiyi də qəlyan çəkər.

İki qadının əri, bacadır onun yeri.
Kişini kişi edən qadıdır.
Kürəkənin yeri həyətin o biri üzü.
Qabaqdakı qoyun hardan yüyürsə, arxadakı da or-
dan yüyürər.
Qardaşsansa, torbanın başını doldur.
Qardaşlığın gücü düzlükdədir.
Qardaşın qardaşlığı dar gündə bəlli.
Qardaşını tanımaq istəsən ondan satlıq mal al.
Qadın qulluqçu deyil, qulluqçu qadın deyil.
Qadın yıxan ər durmaz.
Qadın evin dayağıdır.
Qadına görə əri tanınar.
Qadınını başda öyrət, uşağını yaşda.
Qaplan da qala bilməz, dişisi olmasa.
Qardaş tapmaq asan, qardaşlıq etmək çətin.
Qız alsan bax al, qonşusundan soraq al.
Qızı olanın nazı olar.
QIZIM, sənə deyirəm, gəlinim, sən eşit.
Qızını döyməyən dizinə döyər.
Qırağına bax, bezini al, anasına bax, qızını al.
Qovğasız ev – qımızsız toy.
Qonşunu sənə söyən, qonşuna səni söyər.
Mehriban ailədə aş dadlı olar.
Mehribanlıq olan ailədə dərd - qəm olmaz.
Noğuldan doysan da, ağıldan doyma.
Oğlunu sevən ana gəlinini də sever.
Oğlu olanın ülgüsü, qızı olanın süfrəsi gərək.
Oğluna qızı yaxından al, qızını uzağa ver.

Ortaq mal zay olar.
Ortaq evə od düşər.
Övladlan yetişən kişinin ağılı artar.
Özün halal olsan, qonşun dönük çıxmaz.
Sən sağ, mən salamat.
Subay doysa, evli də doyar.
Tək daşdan qala olmaz.
Tək ağacdən bağ olmaz.
Tərif sevən kişi – qanadsız quşdur.
Uşaqly ev bazardır.
Uşaq olan evdə qeybət olmaz.
Uşaqsız ev -- lal qəbir.
Uşağına baxmayana nə olsa haqqdır.
Uzaq qardaşdan yaxın qonşu yaxşıdır.
Üzün gülər, qonşun gələr.
Ürəklər yaxın olsa, yol uzaq olmaz.
Yaddan qardaş, irdən yoldaş olmaz.
Yaralıya yarayan, axtarana tapılan.
Yaman övlad altıncı barmaq kimidir, kəssən ağn-
dar, kəsməsən əzab verər.
Yanında balan olsun.
Yalqız qalan yarımaz.
Yalqızın günü qara.
Yaxşı qonşu qardaşdan yaxşıdır.
Yetişən qız yerində yaxşı.

YOLÇU YOLDA QALMAZ

Ağıllı yolu-yolağanı tanıyar.
Dayanan mal alar, yolçu yol alar.
Dolanbac olsa da, yol yaxşıdır.
Gecə yüyürən səhər sürünər.
Gərəksiz tanışın gərəkli olsa, yaxşıdır.
Hər adamdan yoldaş olmaz.
İnanıb çıxdığın yolun uzunluğundan qorxma.
Qazanca getsən, dolu qayıt.
Qazancsız kişi döşünə döyməz.
Qayıqlı səfər – qayğılı səfər.
Qınmına bax, yoldaş ol.
Pişik də adama yoldaşdır.
Tanımadığın yola yaxşı bax.
Yan-yörəsi yolçuya bələdçidir.
Yol yaxasında yaşasan yolçuya bələdçisən.
Yolçusansa, yola düş!
Yolçu yolda qalmaz.
Yolçu yolda gərək.
Yolçu yolda yaxşı.
Yolçu, yola gətir duruş, yolu yolbiləndən soruş.
Yolçunun əkdiyi quru yerdə bitər.
Yolda qoşulan yoldaş olmaz.
Yolda qalan ümidini itirməz.
Yoldan tapdığını yoldaşına.
Yoldan tapdığını say götür.
Yoldaşını daşlayan yolda qalar.
Yolun sirrini yolçu bilər.

Yolunu bilənə yol qorxusuzdur.
Yorğaya minən mənzilə çatır.

BİRİ ÖLMƏSƏ, BİRİ DİRİLMƏZ

Adam doğulub ağlayar, bezib ölər.
Adam ölər, şeytan qalar.
Ağaran saqqal qaralmaz.
Ağ saqqallı kişinin əsa olur dayağı.
Anası ölən əsl yetimdir.
Araba sınısa odun olar, öküz ölsə ət.
Arsız kişi əcəlsiz ölər.
Atası ölən yarı yetim.
Başı əzilməyən ilan ölməz.
Bəyin arvadı ölsə, dayçası kişnər.
Biri ölməsə, biri dirilməz.
Bildir ölənə bu il yas.
Bıçaqla oynayan bıçaqdan ölər.
Canda can olsa, ağnyanda da, öləndə də zanmaz.
Çölçünün atı ölməz.
Dəli qayğıdan ölər.
Donuz öləndə də xort-xortu kəsilməz.
Dünyanı başdan necə tutsan, ardı da ələ gedər.
Elçiyə ölüm yoxdur.
Ən acı şey – qocalıqdan giley.
Ər kişi iki kərə ölməz.
Əsa dayaq, üçüncü ayaq.
Görməyib ölünce, görüb öl.
Hər ağnyan xəstə ölməz.
İgid qocalanda keçmişindən danışar.
İti it öldürər.
Keçən ömür geri dönməz.

Küçük it olur, it qart olur.
Qart it nahaq qarmaz.
Qart öküz xərc gətirər.
Qart ağaca qulluq etmə.
Qaraçuxası yatan.
Qəfil ölüm dağ çəkər.
Qoca dincəlmək, uşaq oynamaq istər.
Qocalığın çiçəyi ağ tükdür.
Qurd günahdan dərisini verib qurtular.
Malay öldü mal qaldı, Yuvan öldü yurd qaldı.
Nökərlər yatsa, ölər, bəylər batsa, ölər.
Oğul ölsə, beldən, arvad ölsə, eldən.
Öküz öldü, ortaq ayrıldı.
Ölən inəyin südü yağlı olar.
Ölən dalınca ölməzlər.
Ölən böyüyü-kiciyi olmaz.
Ömür altundan da bahalı.
Ömür quyudan çıxmır.
Ömrün əvvəli ocaq, axın kül.
Ov bir gün ölər, ovçu hər gün.
Səbəbsiz ölüm olmaz.
Şorbası çox olanın iti də tox ölər.
Tannısı çox olanın toyuqları qınlar.
Uşaq uşaqlığını, qış qışlığını etməsə, olmaz.
Uşaqlıqda görənlər utanmaz.
Uşaqlıqda quduran, qocalıqda qan-yaş tökər.
Uşaqlıqda murada yetənin ömrü xoş keçər.
Yataqda bir dəfə ölməkdən, çöldə min dəfə ölmək
yaxşıdır.

Yaralı qaban yayda ölər.

Yaşda deyil, başdadır.

Yaşamağı başdan öyrən.

Zamanı gələndə bulama da diş sındırar.

AŞILMAYAN DAĞ YOXDUR

Adamı sınamaq istəsən, əkin əkməyə apar.

Ağaca çıxan arxaya baxmaz.

Ağlamayan uşağa əmcək düşməz.

Axsaq da dağa çıxar, hünəri artıq olsa.

Axsaq qarğa yüksəkdə uçar.

Axmayan su yerə hopar.

Axşam almasan, səhər tapmazsan.

Alış-verişə hər adam yaramaz.

Anana mil gərəkdirsə, qarağaca san get.

An da işləməsə dişləməz.

Arxı tullanmamış hop demə.

Arvadı ağıçı olanın əri falçı olar.

An da işləməsə, dişləməz.

Aşığınkı sazdır, sözdür.

Aşılmayan dağ yoxdur.

At ağnasa, tük qalar.

Ata minən ağnmaz.

Atın qaçağandırısa, min qaç.

Ayağı gicişən Həştərxanı gəzər.

Azan su dənizə yetməz.

Baltaya cumunca, tənəyə su ver.

Baltasız oduna getmə.

Balıq sevdiyi suya düşər.

Balıq yatsa da su yatmaz.

Barmağından bal damır.

Baxımsız araba ruzi gətirməz. !

Baş sağ olanda quyruq tərənər.

Başladığın işi yarımçıq qoyma.
Başına gələn başmaqçı olar.
Bacaranın barmağından bal damar.
Bacarıqlı əllərdə od oynar.
Bilən işlər, bilməyən barmağını dişlər.
Bilənlər bilib qayıdar, bilməyənlər donquldar.
Bilməyənin biləyi ağınmaz.
Biri yer qazar, biri halay pozar.
Bir ilə qoyunun da dərisi çürüyər.
Biçəndə min kərə baxsan, tikəndə el lağ etməz.
Bu günün sabahı da var.
Buğda biçib, arpa döy.
Budaq meyvəsi ilə, adam zəhməti ilə qiymətlidir.
Buludlu gündə əkin əkməzlər.
Cəldlik işi çatlıdar.
Çarıq yırtılanda qiyməti artar.
Çeynənməsə aş da udulmaz.
Çəpgən tikmək
Çovğunlu gün yatma.
Çolaq arvadın əli uzun, əlindən də ipi uzun.
Dağlı dağdan yeyər, aranlı bağdan yeyər.
Dalaşqan dava tapar.
Dalaşqanın dörd qulağı olar.
Deyilən obada tapmasan, olan obada tapmaq gərək.
Dəllək yetimin başında öyrənər.
Dəmiri isti-isti döy.
Düz işin dalınca düş.
Dünya -- plov, sən -- qaşıq, nə durmusan, ye, aşır.

Edə bilən eybin tapar.
El bir olub üfürsə, yel olur.
Eşşək işlər, at yeyər.
Eşşək yetincə, atlı çapmaz.
Eşşək toya getsə də su daşıyar.
Eyibini bilən qadın tikəsini yavan yeməz.
Əkinə gedən yüngül ayaq.
Əkinin qızıl olsa da, satmasan, ac qalarsan.
Əl-əli yuyar, üz-üzə baxar.
Əl tikmədiyini qorumaz.
Əl əkdiyini daşlamaz.
Əli hünərli bal yeyər.
Falçı olma, balçı ol.
Getsə üzdən, düşər gözdən.
Gecə dolan, gündüz yat, axırda börkünü sat.
Gəlsin-getsin bu kişi, heç bitməsin bir işi.
Göz görməsə könül sevməz.
Göyərən daşda tük bitməz.
Havayı oturmaqdan havayı işləmək yaxşıdır.
Haynan gələn küynən gedər.
Haylının hacatı tez bitər.
Hayı yoxun huyu yox, huyu yoxun küyü yox.
Heç olandan gec olan yaxşıdır.
Hər işin axırna çıx.
Hərəkətdə bərəkət.
Həvəssiz iş tez qurtarar.
Həvəs hər gün işin qardaşıdır
Hünərsiz adam başqasına gülər.
Xalı toxuyan xalıda özü oturur.

Xalqa da öyrət, xalqdan da öyrən.
Xan qızının əli həvə tutanda qabar olar.
İnsanın işi ağılına görədir.
İstidən daş da çatlıyar.
İş sevməyəni el sevməz.
İş sevməyəni qış sevməz.
İş sevməyəni qız sevməz.
İş görən əvəz alar.
İş buyursan naşıya, burnun soxar hər yerə.
İş tapşıрмаq hünər deyil, iş görmək hünərdir.
İş görməyən adam çox danışar.
İşdən qorxma, işsizlikdən qorx.
İşləyəndə ərinmə, işdə çolaq görünmə.
İşləyən qıvraq, işləməyən yazıq.
İşi yoxun aşı yox.
İşin qılıncı — işgüzarlıq.
İşləməyən dişləməz.
İşi sevən iş tapar, dəli qamış at çapar.
İt damına girdinsə, hür.
İti qılınc qılı qırx yerdən doğrar.
İynə ilə quyu qazan qıyıq oldu.
İynə deşiyindən ip keçirmək istəyir.
İynəli qız ruzulu.
Kasıbıq ayıb deyil, boş durmaq ayıbdır.
Keçə tikən yorulmaz.
Köynəktikən görməmiş, şalvartikən bilməmiş, çəp-
kəntikən — çəpərlik, papaq tikən tik görək, çanq
tikən — tösmərək.
Könlümü alınca, gözümü aç.

Kürkü söküb köynək tikməzlər.
Qadını ağıçı olsa, əri falçı olar.
Qalıq su iylənər.
Qalan işə qar yağar.
Qab düzəltmək də, çarıq tikmək də işdir.
Qazançı qaynamasa, qazan qaynamaz.
Qanadsız quş ov tutmaz.
Qar kürüməyən tövlə kürüməz.
Qeyrət qala tikdirər, ərinclik sökdürər.
Qeyrətlə qala olur, qeyrətsiz iş ala olur.
Qeyrətli yetər muradına.
Qoçaq canlı olsa, qanlı olar.
Qoçağa qoçaq deyilər, əfəlin çarığı yeyilər.
Qoşulub qaçan qızın səhəngi uzaqda olmaz.
Qız alsan, balta al, ayağını eldən kəs.
Qırmanc yorulmaz, onu vuran kişi yorulmasa.
Qışda çöldə olsan, yazda evdə ol.
Qul kimi işləsən, bəy kimi yeyərsən.
Qulluq bizdən, qiymət sizdən.
Qulluq edən bəylik tapar.
Qulluq edən ululuq tapar.
Quru bəylik - bir aylıq.
Naxırçının arvadı yuxudan durmaqda qoçaqdır.
Neçə günə tikib deməzlər, kim tikib dəyərlər.
Nə əksən onu biçərsən.
Ocağa salınan göndən çarq çıxmaz.
Öküzü olan xar olmaz.
Öləsi heyvan qaranlığa cumar.
Ovçu vurar, tazi tutar.

Oyun qann doyduzma.
Özü bacarmır, bacarını da qoymur.
Rahatlıq əlini ağdan-qaraya vurmamaqda deyil.
Rahatlıqla ustalıq olmaz.
Saxla samanı, gələr zamanı.
Səndən haray olsa, heyva ağacı da gücənib halva
verər.
Sevib özünü alıb, sevməyib gözdən salıb.
Soyuq baxışlıdan uzaq qaç.
Söz ağır, iş əngəl.
Sözə inanma, gözə inan.
Sözə inanma, işə inan.
Su dolçası suda sınar.
Su axanına üz.
Talx ağacdan qaşlıq olmaz.
Tələb edən — muradına yetən.
Tənbel kasıb olar, karxanalar olsa da.
Tərpənən tərpedən ötər.
Top oynayan toza basar, aşıq atan yolunu azar,
axsaq ulaq saxlayan çəpərindən əlini üzər.
Ustadını ötən şeyird.
Uşaq acmasa, "inqə" deməz.
Uşağı özbaşına qoyma.
Ürəyi var, hünəri yox.
Ürəyincə ola iş.
Vaxt keçər, el qalar.
Vaxtın yiyəsi deyər.
Verəndən xoşluqla, verməyəndən zorla alar.
Vətənini unudan, bədbəxtlik tutan.

Yazda "istidir" deyib yatmadım, qışda "soyuqdur"
deyib qayıtmadım.

Yazlıq işi qışda başla.

Yalqız çapan at yüyrək olar.

Yaxşı xəbər mal istəmir.

Yaxşılığın gec-tezi olmaz.

Yeyə bilməyən işləyə də bilməz.

Yellənən buxağın yemi baxışdır.

Yelini yaxşı sağsan, sərnici olar.

Yeməyə iştah, geyimə boy.

Yersiz atlanıb-düşməz.

Yıxılan yapışdığından buraxmaz.

Yıxılana yer yiyə durar.

Yoxu ehtiyac tapdırar.

Yüyrək atı qamçılamaqlar.

Yüyürə -yüyürə bağlanan belbağı yolda çəkilər.

Yüz suvarma, küz suvar.

Zaman sənə görə olmasa, sən zamana görə öl.

Zaman keçər, el qalar.

Zaman iki dad verər: ağı dadı, bal dadı.

Zəhmət sonrakı rahatlıqdır.

Zəhmət ucaldar, tənbellik qocaldar.

Zəhmətlə sevinc yanaşı yürüyər.

Ziyan etməyən xeyir etməz, əlini ağdan-qaraya
vurmayan murada yetməz.

Zirək çobanın qoyunları ekiz doğar.

Zülümkar cəzasız qalmaz.

QORXAQDAN QORXI

Ağıl satılıb alınmaz.

Ağıl rəhmin atasıdır.

Ağıl getməsə, bəla gəlməz.

Ağılı artıq, işi artıq, vaxt itirməyən kişi artıq.

Ağıllı adam biliyini artırmağa çalışar, dəli bildiklərinə də əlini yelləyib gedər.

Ağılla alınmayan şey əvvəl aqlını alar, sonra özünü.

Ağıllının canını dəlinin sözü çürüdür.

Ağıllının ağılı ağılsıza görkdür.

Ağıllının yolu aydın yoldur.

Ağıllı minmə, at da üzülməz.

Ağıllı ötkəm olmaz.

Ağıllı buzu iki inəyi əmət.

Ağıllı könlünü alır, ağılsız xətrinə deyir.

Ağıllı sənə, sirrini açma heç kəsə.

Ağıllı evləninə, dəlinin iki uşağı olur.

Ağıllı heç zaman bərkünü təs etməz.

Ağıllı səbrli olur.

Ağıllı özü-özünə qul da olur, padşah da.

Ağıllı dil ilə, dəli əl ilə.

Ağıllı işi ilə, boşboğaz ağız ilə.

Ağıllı özü-özünə qul da olur, padşah da.

Ağıllı baş altın başdır.

Ağıllı acığını işə tökər.

Ağıldan böyük nəmət, bilikdən böyük xəzinə yoxdur.

Ağılıdan ağilsız söz gözləmə.
 Ağılıya işarə bəsdır.
 Ağılıya iki qulaq da azdır.
 Ağilsız iş görən əcəlsiz ölər.
 Ağilsız malı ilə, ağıllı elmi ilə ötkəm olar.
 Ağilsızla şirin bədə içincə, ağıllı ilə qan dolu bədə
 içərəm.
 Ağilsızlarla toyda olmaqdan, ağıllılarla vayda ol-
 maq yaxşıdır.
 Ağıldan kəm göyə baxar.
 Ağzı ilə quş tutur.
 Ağzın dolu qan olsa da; düşməninə tüpürmə.
 Axmaqla dəli bir deyil.
 Axmaq dünyanın düzələcəyinə, ağıllı ağılına
 ümüddür
 Araba sınıandan sonra yol göstərənlər çox olur.
 Arxalığı söküb köynək tikməzlər.
 Asxardağ da asta-asta Asxardağ olub.
 At minməmiş atını, il keçməmiş qadını öymə.
 At alınca yer al.
 Atını tərifləsən bəxtin gətirməz.
 Atanla öyünmə, atınla öyün.
 Bataqlıqda qoyduğun hər addıma bax.
 Başdakı ağıl ağızdan çıxan söze görədir.
 Başdan anlamayan gec anlamaz; gec anlamayan
 heç anlamaz.
 Başda ağıl olmasa, ayaqlara güc düşər.
 Baş yox kişiye "suçum yox deyib" and içməkdən
 nə fayda.

Başı əlindən çıxsa, quyruğundan yapışma.
Başın varsa, ayağına daş düşməz.
Bir qulağından girib, o birisindən çıxır.
Bir dəfə yanıldınsa, bir də yanılacağını gözünün
altına al.
Bir de, dürr də.
Bir pişiyin quyruğu min şəhər gəzər.
Boyunduruğa düşsən də, elə qaynayıb-qanş.
Boyun ilə öyünmə.
Börk ilə öyünmə.
Buğaya dəyib-dolaşma, ayağını tapdamasın.
Bülbül "gül" deyiləndə, haray salmağa başlar.
Daş ağıllıya dəyməz.
Dəli öz başına bəla olur.
Dəliyə hər gün bayramdır.
Dəliden soruşma, özü deyəcək.
Dəliden qaçmağı bacar, ağıllı özü gedəcək.
Dəliden ağıl soruşma.
Dəliyə pay verib toxtat.
Dəlini danışdırmaya bilərsən.
Dərdini dərdliyə aç.
El içinə çıxmağı sevirsən, xəncərini qına salıb, dilini
dinc qoy.
Eşşək tapsan, yiyəsini axtar.
Eşşəklə at təkikləşsə, arada buzov yazıq olur.
Güc bitər, ağıl ötər.
Görmədiyini görəne demə.
Havaya yüyən salma, olmayanı boynuna alma.
Xəbərçinin sözünə bax, özünə baxma.

Xəmiri süngüdə bişir, sacda özü də bişər.
İki dinlə, bir danış.
İnsanın işi ağılına görədir.
Köhnə yamaq yırtılar.
Qayıdıb gələcəyin evin həyatını murdarlama.
Qalmaqalda it də şalvar geyər.
Qanmaza iş buyursan özün gedərsən dalınca.
Qara yeri qarğıma, axır yerin oradır.
Qismət sənə baxmasa, sən qismətə bax.
Qovğa "sən, mən" deyəndə başlanar.
Qorxaqdan qorx.
Qotur qasısan qan çıxar.
Quyruğunu basanda siçan da dişlər.
Maşa dura-dura əlini bişirmə.
Məzəli adam birini, aqıl adam yüzünü sevindirər.
Nadanla toyda olmaqdan aqillə vayda olmaq yaxşıdır.
O eşşəkdə payım da yox, qayadan uçsa, hayım da yox.
Oxuyanı dinləyən, yalvarana güləyən.
Ovcunun and içəni ov vurmaz.
Oynaya-oyndaya desən də, sözündə kəsər olsun.
Öcəşmək xeyir gətirməz.
Özündən ağıllı ilə yoldaş ol.
Öz qismətinə sən yürüyən adam.
Sayılan kişinin söz-sovu az olur.
Sarsaqdan kim qaçmaz.
Səbr qızıldır.
"Sənin saqqalında mənim tüküm var" deyib küy sa-

lan.

Su görməmiş çanğını çıxartma.

Tədbirlə görülən iş pozulmaz.

Ulduz batanda evdə ol.

Yalın ayağa yağış bəhanədir.

Yeni yurda köçən köhnə yurdunu öyər.

Yolu azanda çaşma, bəla gələr başına.

Yorğan getdi, qalmaqal bitdi.

Yoxunu deyib vaysınınca, vannı paylamaq yaxşıdır.

BİRİNİN GÖZÜ GÖRMÜR, BİRİNİN ÖZÜ

Acıq gəlir, bilik gedir, bilik gəlir, acıq gedir.

Adam yanıla-yanıla alim olur.

Adamlıq nədir - anlamaq, az danışıb, çox dinləmək.

Alim elin yanan çırağıdır.

Alim elin loğmanıdır.

Alim işə qoçaq, sözə qısqanc olar.

Alim öldü, aləm öldü.

Alimdən bilmədiyini gizlədən özünə dönük çıxan adamdır.

Alimin acığı olmaz.

Avamlıqda ovlanma.

Başda elm göydə günəş kimidir.

Beş beş olmaz, vəzir bilikli olmasa.

Bilənə bir də bəsdir.

Bilən birini deyər, bilməyən yüzünü.

Bilənə çömçə də saz, bilməyəne zurna da az.

Biliyi olan başa bəla gəlməz.

Biliyi var, ağılı yox, ağılı var, biliyi yox.

Bilik kasıba bəylikdir, bəyə baş ucalığı.

Bilmədiyin yola düşmə.

Bilikli bilib işlər.

Biliksiz adam – dilsiz heyvan.

Bilikli birini yığar, biliksiz minini.

Bilmədiyini biləndən soruş.

Biri ilə sirdaş ol, mini ilə yoldaş ol.

Birinin gözü görmür, birinin özü.

Bilməyən xəzinə istəyirsənsə, elm öyrən.

Elm odda da yanmaz.
Elm -- bitməyən xəzinədir.
Elm odda da yanmaz.
Elm -- ömrün çırağıdır.
Elm öyrənməyin əvvəli acı, sonrası şirindir.
Elmi xərcləsən hörmətin artar.
Elmin də zülmü var.
Elm ağacı tər ilə suvarılar.
Xamdan xeyir gözləmə.
Kağıza yazılmayan şey unudulmaq hesabındadır.
Kitab oxuyan artar.
Kəlam qocalmaz.
Qorxağa arvad olunca, igiddən qalma sonsuz olmaq yaxşıdır.
Qursaq tez həzm eləsə də, bilik asta-asta qazanırlar
Mal qəpik, bilik xəzinədir.
Oxumaq — ömür bulağı, bilik — ömür çırağı.
Oxumayan adam küt balta kimidir.
Oxuyub bilməkdən anlayıb bilmək artıqdır.
Özü bilməsə, bir bəla, dediyin başına girməsə, min bəla.
Sınanmayan biliyin sirrini öyrən.
Tarix dünyanın gözəl güzgüsüdür.
Tünlükdə tülkü də tazi olar.
Yazılan yazı yerdə qalmaz.
Yazı kasıba bəylikdir, bəyə baş ucalığı.
Yoluq qarğa axsağı öyrədir.
Yüzünü alayarımqıq bilincə, birini yaxşı bil.

DİL ÜRƏYİN DİLMANCIDIR

Ac qarın boş danışiq sevməz.
Açılmayan ağız baldan şirindir.
Ağız bildiyini söylər.
Ağızdan çıxan söz geri qayıtmaz.
Ağızdan çıxan söz ağıza düşər.
Ağızdan çıxan başa dəyər.
Ağıllı sözdə əcəl olmaz.
Adam özündən deyil, sözündən bilinər.
Arvad sözünü arabaya yükləsən çarxları əyilər.
Artıq söz başa oyun açar.
Bağda üzüm dəyəndə salam-kalam çox olur.
Bəd xəbər ev yıxar.
"Bilmirəm" bir sözdür.
Bir de, iki eşit.
Bir söylə, min dinlə.
Bir sözə qol qoymayan çox sözlər eşidər.
Boş sözlə ürək oynatma.
Boşboğazın dili başına bəladır.
Bülbülün başına nə gəlsə, dilindəndir.
Cahilin acığı sözündə olar.
Çox danışan çox yanılar.
Çox sözün azı yaxşı, az sözün özü yaxşı.
Çox danışan kişinin əlindən iş gəlməz.
Dediyin söz gümüşdürsə, demədiyin qızıldır.
Deyənə baxma, dediyinə bax.
Demədiyin sözün yiyəsisən, dediyin sözün qulusan.

Dil ürəyin dilmancıdır.
Dil arasından ötən söz dağlardan da ölər.
Dilin sümüyü yoxdur.
Dilin dişini sındırar.
Dilin söyləsə də, qoluna ixtiyar vermə.
Dillinin dili yetər özünə.
Dilinlə sürününce, ayağınla sürün.
Dili də var, dilçəyi də.
Dinləsən dinsizdən də xeyir görərsən.
Doğanda danışma, duranda danış.
Düz söz basılmaz.
Düz söz qılıqdan yaxşıdır.
Fil götürməyəni dil götürür.
Görmədiyini görəncə danışma.
Günlü gün görməz, danışqana üz verilməz.
Haqq söz acı olur.
Hər kəs bildiyini deyər.
Xəbərini elə yayma, xəbərçiyə de.
Xəbərçi yadına düşəni deyər.
İki ağızlı adam başını yeyər.
İynəsiz yamaq olmaz.
Kişiyə sözüne görə qiymət verilir.
Qaytanb dediyin sözün tamı yox.
Qafiyəli sözə qarğış yox.
Qılinc yarası sağalar, söz yarası sağalmaz.
Mə"nalı söz maldan artıq.
Min kərə eşitməkdən bir kərə görmək yaxşıdır.
Nökər bəyin xəbərini söyləyib qulluğunu bitirər.
Nur gözdə, nöqsan sözdə.

Oda gedən qadının otuz şirin sözü var.
Öz dili özünə düşməndir.
Salamla söhbət başlar.
Söz içindən söz çıxar, çox deyinsən göz çıxar.
Söz atası - qulaq, su atası - bulaq.
Söz quş deyil, uçdusa qayıtmaz.
Sözlə eli birləşdirmək də olar, ayırmaq da.
Sözünə baxma, canıyananlığına bax.
Sözün qisası, ipin uzunluğunu yaxşıdır.
Sözün yalanına da, doğruluğuna da şəklə gətirən olar.
Sözü də, yiyəsi götürəcək.
Tikanlı söz daş yarar, daş yarmasa, baş yarar.
Tüfəng birini, söz yüzünü öldürür.
Ulu dediyini etməyən, muradına yetməyən.
Ürəyə gələn söz başa da gəlir.
Yalançı söylər, yanındakılar dinlər.
Yaman adamla sözləşsən, atan-anan söylər.
Yaman sözə yaman göz.
Yanılmayan dil olmaz.
Yaxşı söz yazdır, yaman söz qışdır.
Yaxşı sözdən yağ, yaman sözdən yağ çıxar.
Yersiz qarğış yetişməz.
Yersiz tərif bezdirər.

BOŞ ƏLƏ QUŞ QONMAZ

Ac qursaqdan ağır şey yoxdur.
Acla toxun bir-birindən fərqi bir qann çörəkdir.
Adamın ləkəsi içində, heyvanın ləkəsi üstündə.
Ağalıq hər işidir.
Ağac kəssən, uzun kəs.
Ağaca qorxa-qorxa çıxan yixılar.
Ağız bir, qulaq iki.
Axtmaq qardaşdan ağıllı qonşu yaxşıdır.
Alim olunca adam ol.
Alma budağından ayrı düşməz.
Almazı almaz kəsər.
Anası ölmək – Aymangölü qurumaq.
Ariflik bir axşamıq, yaxşılıq ölüncə.
Anq ata qamçı da ağır yükdür.
Anq olub bir tükü düşüncə, kök olub bütün tükleri
tökülmək yaxşıdır.
Artıq duz aş zıyandır.
Arxalıq nazik yerdən üzülər.
Asta yüyürsəm, qayğı arxadan mənə yetişər, bərk
yüyürsəm, mən qayğıya arxadan yetişərəm.
Aşına bax, duzunu sal.
At minənindir, öküz əkənin.
Atası ölmək – Asxardağı uçmaq.
Atlası palaza bürüyən kişi.
Atılan daş bir oxdur.
Atın yaxşısı dizindən, qadının yaxşısı sözündən.
Atın yaxşısı yoldan bezməz, qadının yaxşısı evdən.

Aya baxıb su içən, geri baxıb un ələyən.
Ayağını yorğanına görə uzat.
Ayağı kiçik istədiyini geyər, ayağı iri ayağına gedəni geyər.
Az söyləsən çox eşidərsən.
Bağın çiçəyi açmasa, günəş günahkar deyil.
Bala görə halva.
Başa salınan tacdan ayağa salınan palaz yaxşıdır.
Başçı qarğa olsa, qonduğu yer peynlik olar.
Beş barmaq da tən deyil.
Beş dəfə yuxulasam da yuxu görmədim.
Bəy anası yalvarmaz, bəy olan kəs əyilməz.
Bəhanəsiz vuruşana cəza düşür.
Bizim Akay da sizin Tokay kimi.
Bir ata bir qamçı bəsdir.
Bir atın yaxşılığından min at su içər.
Bir ağızdan yaz da, buz da çıxar.
Bir yerdə qalıb işləməyən bir iki olmaz.
Bir qoyundan iki dəri çıxmaz.
Bir əldə iki qarpız tutulmaz.
Bir yoxuşun bir enişi.
Bir qapmaqla it doymaz, bir də qapmağa yiyəsi qoymaz.
Bir çiçəkdən an bal, ilan ağı çəkər.
Biri toxluqdan, biri aclıqdan ölür.
Birini beş, beşini on edib.
Bitinə acıq edib, donunu oda aran.
Biçən dərzisi deyil, tikən dərzidir.
Boyuma tay boy tapsam da, qılığıma tay qılıq tap

madım.

Boş duranın boyu çıxmaz.

Boş ələ quş qonmaz.

Börk ağıl vermir, çəpkən tale.

Börkə baxma, börkü qoyana bax.

Böyük ağaclar yırılsa, kiçik ağaclar saxlar.

Böyük obanın yaxası — kiçik obanın ortası.

Böyükdən böyük ağıl umular.

Buğaya buzov dəyməz.

Buz üstündə dayanan eşşək kimi.

Buzovların arasında qılçası sinan dana.

Buzun üstündə nalsız at kimi dayanan.

Bıçaqla oynayan bıçaqdan ölər.

Çəlliyn ağzına qədər dolanı yaxşıdır.

Çubuq əyilməsə, alaçıq da əyilməz.

Davakann gözündə hamı davakardır.

Dağa görə qar yağar.

Dadsız aş a duz, ağılsız başa söz kar etməz.

Daş daşa, baş başa dəyər.

Daşdan yapışan yxılar, adamdan yapışan yxılmaz.

Daşqın gedər, daş qalar, qadın gedər, uşaq qalar.

Dediyn gümüşdürsə, demədiyn qızıldır.

Dəyənəklə üzüm yığılmaz.

Dəyənə baxma, vurana bax.

Dəli dövrən sürər, ağıllı yana-yana qalar.

Dəmirçinin qoltan, aşığın sözləri.

Dəniz suyu nə içilər, nə keçilər.

Dildən deyən yaradan axır bir gün dava düşər.

Dilənçinin torbası, yalançının xurcunu dolmaz.

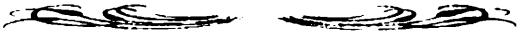
Diridir, yerdə deyil, ölüdür, gorda deyil.
Doqquz qat köynəkdən dəri don yaxşıdır.
Dost başa, düşmən ayağa baxır.
Dost qara gündə bilinər.
Dost evinə girsən, şax çıxarsan.
Dost üzündən də, baxışından da bilinər.
Dost əkiz, düşmən səkkiz.
Dostun sözünə baxma, özünə bax.
Döşəkdə rahat ölməkdən, düşmənlə vuruşda ölmək
yaxşıdır.
Dura-dura durna olarsan, yata-yata dovşan.
Düz düzəlir, donqar düzəlmir.
Düşmən qarışqa olsa da, sən onu fil gör.
Düşməne doğrusunu desən, dostuna körk olur.
Düyə doğdu, qonşu bilmədi, toyuq yumurtladı,
bütün aləm bildi.
El malına elçi, it yalına yalçı.
Enən qılıncdan qalxan qılınc yaxşı.
Əgər yalan odda yansa idi, odun iki dəfə ucuz
olardı.
Əli də Əli, Xoca da Xoca.
Əlin barmaqları da tən deyil.
Əldən çıxması mala yiyəsi yağdır.
Ərsiz qadın – yüyənsiz at.
Ər çörəyi qanlı çörək, qanlı olsa da dadlı çörək.
Ərin pisi də, küllüyün külü də bir şeydir.
Ət görünəncə it görünər.
Ətəyinə dəyən də, ətinə dəyən də bir.
Əcəl talaq kimidir.

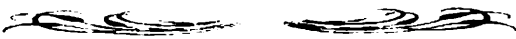
Fağırılıq uşağa yaraşsa da, kişiye yaraşmaz.
Gərilə-gərilə gen olduq, gen tumana tən olduq.
Göz qorxaqdır, əl qoçaq.
Görsən, inan, eşitsən, yoxla.
Güzgüyə çox baxmaqla donqar burun düzəlməz.
Güllənməyən gün görməz.
Hayla gələn küylə gedər.
Həmişə yaxşılıq da olmaz.
Hər ağacın neçə-neçə budağı olur.
Hirslə gələn hirsə gedər.
Hörməti bizdə, qiyməti sizdə.
Xalqın gözü igidin gözündən itidir.
Xəncər kimi süngü də qında saxlanmaz.
Xəstə ilə dost olmaqdan, sağlam ilə düşmənlə olmaq
yaxşıdır.
İki üzlü adamın bir üzü də olmaz.
İki yamandan yaxşı doğulsa, tayı-bərabəri olmaz.
İki qınqdan bir bütöv yaxşıdır.
İlxı – dindlik, sürü – bəylik.
İnanma tülküyə, düşərsən hay-küyə.
İsti xəreket, soyuq su – diş ağrısı, qoca kişiye cavan
arvad – baş ağrısı.
İt getdi, qancıq gəldi.
İt itin ayağını basmaz.
İtə çanq tıxsən, özü yeyər.
İynə kiçik, işi böyük.
İynə xalqa köynək tikər, özü lüt qalar.
İynəsinə baxıb sapını al.
Kəlam etdiyini heç nə etməz.

Kəsək dalınca düşüb, əli hər şeydən çıxan.
Korluqsuz xoşbəxtlik yoxdur.
Könlün versə, könlün almaz.
Könülsüz verilən plovdan könüllü verilən talaq
yaxşıdır
Körpü salan özü keçər, quyu qazan özü düşər.
Kül odun qabağını tutmaz.
Qabaq çarxlar hardan keçsə, dal çarxlar da ora-
dan keçər.
Qadın tanımaq istəsən, üst-başına bax.
"Qaz kimi qışqıraram" deyib, qarğaya dov gələn.
Qamçını ata, sözü üzə.
Qanla girən canla çıxar.
Qara gün qaraldar, ağ gün ağardar.
Qara qurdun qara milçəklə nə alış-verişi?
Qarğa özünü quş bilər, gicikən özünü aş bilər.
Qarğanı nə ilə yusan da ağarmaz.
Qannquluya iş ver, işləyəne ət.
Qarşıdakı düşmən arxadakı dostdan yaxşıdır.
Qatıq dağılsa, üzü qalar, ayran dağılsa, neyi qa-
lar?
Qaş qaralanda qaşıqla gələn.
"Qaçana atan kimdir?" deyib soruşanda "Anamın
qardaşı atdır" deyə cavab verib.
Qız yaxşıdır deyib, yaman yerdən qız alma.
Qızıl kiçik olur.
Qızıl pul üstündə xan şəkli olmasa da, bahalıdır.
Qızıl yumurta ilə qoynunu dolduran.
Qızın yaxşısı oturuşundan-duruşundan bilinər.

Qısqanc adam yalançı da olur.
Qışqırmaqla iş görmək olsaydı, anqırmaqla eşşək
padşah olardı.
Qoyunun şorbasının şorbası.
Qolaylanmaq da vurmaq kimidir.
Qonağın üstünə qonaq gəlsə, qadın ele bilər
üstünə günü gəlir.
Qorxağın gözü ilə yalançının sözü bir şeydir.
Qorxağın gəlməyi ilə iş aşmaz.
Qozbeli qəbir düzəldər.
Qoca qurda quyruq verən kimi.
Quyruğa yağ sürtən.
Qulağımın dibində zıqqıldıyan.
Qursaq nə yediyini bilməsə də, əl nə etdiyini bilər.
Quruya qoşulub yaş da yanar.
Məsəldən faydalanmayan uzunqulaqdır.
Min kərə boylanınca, bir kərə bax.
Ovsuz ovçu – barsız bağçı.
Odu üfünənin gözlərinə kül düşər.
On barmağım, iki əlim yanımda.
On beşinə yetən qız ər də yaxşı, ər də olmasa, gor-
da yaxşı.
Ona bir çatmaz.
Ortaliğa çıxanda barmaqları ucunda dayanan.
Öküz boyunlu inək südsüz, inək boyunlu öküz xey-
irsiz olur.
Ölüm addım başında, ümid dağ başında.
Ömür sevinc deyilsə, ölüm də qayğı deyil.
Ötən yağışın ardınca qamçı götürüb çapan.

Öz haqq-hesabını bilməyə-bilməyə başqasının
haqq-hesabını çəkmə.
Özünü başqasından əksik də, artıq da görmə.
Özünü öyən kişi qanadsız quşdur.
Özündən ucuz başda görünən papaq papaq deyil.
Pambıqdan zərər çəkən qar görəndə də donquldar.
Papaq nə boyda olsa da, içindən bir baş taparsan.
Pislik bir axşamlıqdır, yaxşılıq ölüncədir.
Pişik balasını yemək istəyəndə külə bulaşdırar.
Pişik balasını yeyəndə, "siçana oxşayır" deyər.
Pişiyə oyun – siçana ölüm.
Sağlamlıq ömrün bəzəyidir.
Sayıq iti kim vursa da, yalqız yolçu yazıq olar.
Səndən xeyir gören dənizin dibini görər.
Səxavətli kişi – tez düzələr işi.
Sizdə bişməyibse, bizdə də olmayıb.
Sırğa qulağa, söz üzə.
Söz ayaqlı, baş qulaqlı.
Söhbət vaxtı iş olmaz.
Susuz quyuya gedilməz, yetişməyən qız sayılmaz.
Susuz quyu da, soyuq qəbir də birdir.
Südlə gələn sümüklə çıxar.
Sümüksüz dil, düyünlü söz.
Təzə qazana köhnə qaşıq batıran kimi.
Təzə ələk əldə olar.
Tısbağa çanağına baxıb "nə iri sarayım var" deyər.
Toyuqların rəngi başqa-başqa olsa da, dadı eyni-
dir.
Tülküyə tələ qursan, yemi çox elə.

Tüfəngi yox, ovçu olmaz, beli yox, bağçı olmaz.
Uzaqdan baxsan dağ da təpədir.
Var-dövlət əl çirki kimidir.
Var-dövlət su üstündəki köpüyə oxşar, gah var,
gah yoxdur.
Var-dövlətin giren qapısı dar, çıxan qapısı gendir.
Yazda ilandan qorxan, qışda örkəndən qaçar.
Yazın bir günü qışın bir gününü doyurar.
Yalan hay-küy də, doğru hay-küy də bir şeydir.
Yalan yerdən yalan çıxar, su çıxmaz.
Yalqız ömür yanmaz.
Yatan aslandan qudurğan qancıq yaxşıdır.
Yatan öküzün başını duran dana bulayar.
Yatsa, bit yeyər, dursa, it dişlər.
Yaxşı gördüyünü, yaman verdiyini deyər.
Yaxşı başını sıgalladar, yaman canını çürüdər.
Yaxşı dediyin atdır, yaman dediyin lə'nətdir.
Yaxşılığa yaxşılıq, yamanlığa yamanlıq.
Yaxşının əslini soruşma, yamanın əslinə baxma.
Yaşamaqdan kam almayan kişiye xoşbəxtlik necə
yaraşsın?!
Yağış yağsa, yer yaşlar, yamanlar gəlsə, dava
başlar.
Yağmurdan yağış yaxşıdır.
Yatana pay düşməz.
Yeyən qurtular, yalayan tutular.
Yeməyə aş yaxşı, aldatmağa uşaq yaxşı.
Yetime "gəl-gəl" deyən çox olar.
Yel olmasa, soyuq yox, mal olmasa, yovuq yox.

Yersiz tə"rif yer etməz, nəhaq tə"rif ər etməz.
Yiyəsinə oxşamayan mal haramdır.
Yıxanda toxtamayan, yıxılarda toxtayar.
Yüz tükənin olunca yüz dostun olsun.
Yüz dost azdır, bir düşmən çoxdur.
Zarafatla deyilən doğru olmasa da, xətrə dəyər.

XALINI GÜVƏ YEYƏR, ÜRƏYİ QƏM

Ağ gün ağardar, qara gün qaraldar.
Ağacılıqda ölsən təpəyə sirt açarsan.
Arabanın oxu sinsa, öküzlər yetim qalar.
Atlı piyadanın halını bilməz.
Aşiq toya, molla yasa sevinər.
Bal tutdum, barmaq yaladım.
Balıq soyusa, ət, ət soyusa, dərd.
Başdakılar güləndə ayaqdakılar irişər.
Bir yaman sözdən yas düşər.
Çıxmayan cana ümid çoxdur.
Dəli qız bəzənəndə toy bitər.
Dənizə atılan daş kimi.
Dərd çəkəndə şadlıqdan əl üzmə.
Dərdini dərdliyə aç.
Dərdi dağa versən, ovub sənə qaytarar.
Dost qara gündə bilinər.
Dost sevinər, düşmən qarğıyar.
Düşmən hiyləsi bitməz.
Düzü dünyanı su alsa, ördəyin nə qayğısı.
Ər yalan deməz, evindən yalan çıxar.
Ərin qayğısı ətəyindədir.
Ətin qurdu ət gətirər, meyvənin qurdu dərd gətirər.
Ətinə ümid edib, şorbasından da olan.
Gecə yüyürən gündüz sevinər.
Gözdən olan könüldən də olar.
Gözü görər, əli yerməz.

Gülmə qonşuna, gələr başına.
Hər dərдин dərmanı var.
Hər qaqqıldayan toyuq yumurtlamaz.
"Hu" deyən də köməkçidir.
Xalını güvə yeyər, ürəyi qəm.
İçin-için ağlasa, quru gözdən yaş çıxar.
İlan yarpızı sevməz, o da yuvasının ağzında bitər.
İt qapan içindən göynər.
İti döysən, pişik sevinər.
İtin axmağı qapılar gəzər.
Kimə tünlük, kimə yas.
Körükçünün ocağı tünlük olar.
Qayğılı gün görsəm də, qara gün görməyim.
Qara geyən ağlamaz, canı xəstə ağlayar.
Qara gündə qayğı kömək etməz.
Qarala-qarala qan olduq.
Qıçı sının yiyəsi bilər.
Novruz bayramı yazbaşında.
Peşmanlıq padşaha da gəlir.
Suda batan saman çöpündən yapışar.
Şıltaq qızın qara günü qabaqdadır.
Toy da, yas da qoyuna dərddir.
Toyu olanın hayı olar.
Toyuq yuxuda da dan görür.
Toyuğun başına gələn cücənin də başına gələ bilər.
Tülkü yuxusunda da toyuqları sayır.
Ümitsizlik üstünlüyün düşmənidir.
Yasa qırx gündən sonra yas demə.

Yaşayan'yaşa ümidlidir.
Yeməkdən ümid yaxşıdır.
Yetimə də gün doğar.

BAŞ SAĞ OLSA, BÖRK TAPILAR

Alma budağından ayrı düşmƏz.
Altun çiçəyin ətri olmaz.
Altun başlı qadından dəmir başlı ər yaxşı.
Araba ilə dovşan tutulmaz.
Anğın axsağı ölər.
Atılan güllə geri dönməz.
Ayı bulud sürütməz, qızılı yer çürütməz.
Ayım, günüm düz olsa, ulduzumla nə işim.
Bazarda döyülən şahid tapmaz.
Baş sağ olsa, börk tapılar.
Başçısı böhtançı olan yerdə doğru gəzmə.
Bir dəfə yalan deyən də yalançıdır.
Bir dəfə dolan bir daha dolmaz.
Bir çiçəklə yaz olmaz.
Bir-birinə qoşulan yağılar uzağa getməz.
Bulaq başından donar.
Bulaq suyu süzülər.
Can libasdan şirindir.
Çatlayan bardaqdan su sızar.
Çubuq tutulan yerindən sınmaz.
Davakar birini yıxsa, birinə yıxılar.
Dağın hündür yeri göz aldadan olur.
Dama-dama göl olar.
Dediği yalan yeməyəni yedirdər.
Deşikdə su dayanmaz.
Dəmir dükanına it girməz.
Donuzun alabulası olmaz.

Düz suda yaranar, suda ərİYƏR.
Düzünü uşaqdan soruş.
Düzünü deyən anasına yaramaz.
Falçılıqda yalan olmasa, iş aşmaz.
Gəlini ədəbsizin oğlu işcil olur.
Gündüz ulduz görünməz.
Gücənməkdə güc gəlməz.
Hər dərдин bir dərmanı var.
İlxıçı düzdə, aşiq eldə.
İnek ağaclığa girsə, köpəkdə nə günah.
İnek yerini tapmayınca tövlə alçaq olar.
İnəyinki gəzməkdir.
İt boranda qudurar.
İt qudursa, yiyəsini qapar.
İt itlə oynar.
İt ulamaqla aya ziyan verməz.
Kırpi dərisindən don tikilməz.
Qazanına nə töksən qaşığına çıxar.
Qaçışını yan bilsin, duruşunu əl bilsin.
Qızı olanın nazı olar.
Qıyıq gözə yağ sürtsən də düzəlməz.
Laxlayan diş yerində qalmaz.
Meşə maralsız olmaz.
Nahaq qan yerdə qalmaz.
Özünü öyən in atı yeriməz.
Öküz də buynuzsuz doğular.
Ölənə dərman tapılmaz.
Ötkəmlik xoruza yaraşır.
Pişik saxlamayan siçan saxlar.

Rahatlıq istəyirsənsə, düz danış.
Sınan mişar bitişməz.
Tapan sevinər, tanıyan alar.
Tikanlı dəyənək də rəhmsiz olmaz.
Torağay da tələnı tanıyar.
Urvalığını yeyən ac qalar.
Yalan dedin aldatdın, doğru dedin döydürdün.
Yalanla bağlanan şey bitişməz.
Yalanı bir dəfə deyən də yalançıdır.
Yalandan çəkinməyən, yamandan da çəkinməz.
Yalanın ayağı qısa olar.
Yalançı ölünü şahid tutar.
Yalançı abırlı yerdə bir dəfə oturur.
Yalançının doğrusuna da inanma.
Yalançının yalansız söhbəti olmaz.
Yalançının ocağı yanmaz.
Yalançının şahidi yanından olar.
Yatana pay düşməz.
Yatanı tənbellik basar.
Yaxşılıq şər gələn yerdə bilinir.
Yaxşılığın yerini tapan doğruluğun da yerini tapar.
Yaxşılığın başı doğruluqdur.
Yellə gələn yellə gedər.
Yiyəsindən qaçan itdən it olmaz.
Zəncirə salmaqla kiçik it olmaz.
Zorluqda da xorluq var.

QORXAN GÖZƏ ÇÖP DÜŞƏR

Ağrı olan evdə ağrı var.
Ağrısız xəstə, səbəbsiz ölüm olmaz.
Ağrının dadını ağrıyan bilər.
Ağrımayan başını yaş yayılıqla sıxmaz.
Ah-uf demərdə ağrı azalmaz.
Axsaq qarğa ayağından tələyə düşər.
Axsaqların ayağı idim, yetimlərin dayağı idim.
Alın yazısına çarə yoxdur.
Arıqlıq xəstəyə köklükdən səksən kərə yovuqdur.
Az ağrımaq aşdandır.
Az ağrını aş aparar, aş aparmasa, iş aparar.
Bişməyən aş halı pozar.
Çox ağrıyan yarımhəkimdir.
Dalağı şişəndə daş sındırar.
Dərman güdən sağlam olar, dostu güdən xəstə olar.
Dişi tökülən bulama gəzər.
Əvvəl kasıb olan sonra da olar.
Gözü ağrıyan günü sevməz.
Görmək istər -- gözü yox, gözü yoxun özü yox.
Günəş az girən evə həkim çox girər.
Gücsüzə gülən axsaq olar.
Həkimdən ağrısını gizlədən sağalmaz.
Xatadan dəyən yararı yağı vurmaz.
Xəstə istəsə də alma vaxtından tez yetişməz.
Xəstəlik aslanı yıxar.
Xəstə yiyəsinə əzizdir.

Xəstəyə baxmaqdan ağnmaq yaxşıdır.
Xəstənin yanında sağlam da üzülər.
Kasıb toyuq yeyirsə, ya toyuğu xəstədir, ya özü.
Qorxan gözə çöp düşər.
Qızdırmasız xəstə olmaz.
Övladsızın ağrıyanı öləndən betərdir.
Övladdan pay görməyən ağ gündən pay görməz.
Sağ can sevən az yeyər, çox çeynəyib tez yeyər
Səhər suyu təmiz, axşam suyu iblis.
Süddə ağzı yanan suyu da üfürə-üfürə içər.
Təzə suda dərd axmaz.
Üstü bəzək, altı təzək.
Üşümək qışda, soyuqlamaq yazda.
Vasvasını qovma, nazını qov.
Zeytun ağacı -- dərd əlacı.
Zəhərlənənə qatıq ver, yurddan yurda varsan da.

DÜŞMƏN QAŞIQDAN ÇIXAR

Adam gördüyü yaxşılığı unutmaz.

Axmaq çox danışar.

Axmağa ya danışdırıb, ya qovub bax.

Axmağın qabağınca da getmə, arxasınca da gəlmə.

At minməyən at minmə, çapa-çapa öldürər.

At duymağda təkdir.

At onu vuranın düşmənidir.

At yamanı dağa qovar.

Atasının atını tutan, atasını unudan.

Ayıblı işin sonrasına bax.

Batan öz başına vurur.

Başıpozuğu başdan vur.

Başına əli yetəndə başçısını unudanlar da var.

Başqasına tələ quran öz düşər.

Başqasına eyb tutunca, özünü divana çək.

Bədəsil ata minmə, atasını da tanımaz.

Bədəsillə dost olma, yerə soxar başını.

Bəxtsizizin qılığı da bəlalıdır.

Bəxtinə qəfil doğan günün qədrini bil.

Bilən birini, bilməyən yüzünü deyər.

Çəngəni tüksüzdən qapmaq olmaz.

Dava sevirənsə, davaya hazır ol.

Davakar damğasız olmaz.

Dağ oğlan doğmaz.

Dağlı ruzusuz qalmaz.

Dalınca tərifləməkdən, üzünə eybini demək yaxşı-

dır.

Danışan dəli olsa da, dinləyən ağıllı olsun.

Dəli danışar, axmaq inanar.

Dəli bildiyini edər.

Dəli sonranı gözləməz.

Dəli dəli deyil, ona baş qoşan dəlidir.

Dəliyə dərman yox.

Dəliyə məsləhətdən nə fayda.

Dinc duran abını qazanır, qəybət edən qəbrini qazanır.

Diribaş oğruya it hürməz.

Dosta qıyılmayan mal olmaz.

Dost sirrini dost bilər.

Dostluq sevinc bulağıdır.

Düz boynunu donqar edib göstərir.

Dünya görmüş danılmaz.

Düşmən qaşıqdan çıxar.

Düşmən düşmən deyil, dostun yamanı düşməndir.

Düşmən evdən gen dolan, girdinsə, özünü qoru.

Düşmənciliyin axın peşmançılıqdır.

Eşşək döşək qədrini nə bilsin.

Ev yiyəsi evdə tək olsa, keçib başda oturur.

Evdə işlənən balta eşikdə qalar.

Evdəki yaman çöldəki yamanı gətirər.

Eyibsiz dost olmaz.

Eyiblinin ağı da qara.

Ər kişiye "yaxşı" desən addır, "yaman" desən lə'nədir.

Əsl dostluq div yıxar.

Ətlə dimağın arasına giren.

Əzabda azadlıq.

Faydasızın quyruğu başı görəni görər.

Firmənin qırdığı heç, qıracaqları olmasa.

Gəlin yaman deyil, gəldiyi yer yamandır.

Hakim düşməncilik etməməlidir.

Hər yarpaq arasına barmağını soxsan, ya ilan çalar, ya çayan.

Hər yurdda bir ev tik.

Hünərsiz adam başqasına gülər.

Xeyirsizdən xərc çıxsada, xeyir çıxmaz.

Xəyanətin çiçəyi olmaz.

Xor baxma, xor baxılma.

İki gözdən nə fayda, yaxşını yamandan ayırmasa.

İki yaman dost olsa, üç gün keçməz dalaşar.

İlan quyruğunun kəsilməyini unutmaz.

Keçib soruşmaz, keçənə baxmaz.

Kim buzov saxlasa, sonra öküz saxlar.

Kim xalı toxusa, üstündə özünü oturur.

Kişinin yamanlığını üzünə de.

Qadını-kışisi olmayan evdə dava olmaz.

Qanda yatmayan xəncərin qını da sınar, tiyəsi də.

Qanmaz yoldaşdan pis şey yoxdur.

Qanmazı işə göndərib, özü ardınca gedən.

Qanlı varsa, qaz saxla.

Qəddarlıq qına sığmaz.

Qoduq olmayan hoqqabazlıq etməz.

Qorxaq su axtarar, bəlali dost axtarar.

Quşa gümüş qəfəsdən yalın budaq əzizdir.

Namərd namərdliyindən, it itliyindən qalmaz.
Namərd dilindəkini gizlətməsə də, ürəyindəkini gizlədər.
Namərdə uzaqdan bax.
Namərdə lə'nətdən başqa sovqat yox.
Namərdin çırağı yanmaz.
Naxırçı naxır yoldaşını yoxdan tapar.
Nəhsdən xeyir də gələr.
Noxta bir dilsiz bağıdır, ata inanan axmaqdır.
Ocaqsızın üzü gülməz.
Od da, su da dilsiz yağı.
Odunsuz ocaq yanmaz.
Oğru doymaz, axar su donmaz.
Oğru quru yerdə qalar.
Oğrusu çox olan el "oğru" deyib ah-vay edər.
Özgəyə quyu qazıb özü düşən.
Pis yusan da, yaxşı süpür.
Pis çuvalda yaxşı un.
Rəhmsiz əl bəla salar başına.
Sapını alan baltasını da tapar.
Sənə yaxşılıq edən adama yaxşılıq edə bilməsən də, heç olmasa yax-şılığını unutma.
Təziyəni od təzitməz.
Tən olmayana tən olma, dəri dona en olma.
Tərsin düz sözü də tərs görünər.
Tükü yatımına sığallasan, yaxşıdır.
Üstündən torpaq yayıb, dibindən su gözləyir.
Vuran istəyinə yetməz, rahat da getməz.
Vurdum deyənə başını əymə.

Vurduğun ağacın bir başı başqasına dəysə də, o
biri başı özünə dəyer.

Yadlar qovuşsa, yamanlar yanar.

Yaman ata minincə, ayağıyalın qaç dalınca.

Yaman atın yalı, quyuğu yaxşı olar.

Yaman ilə yemə aş, yaxşı ilə daş daşı.

Yaman fağıra cumar.

Yaman qadın ev yağıdar.

Yaman adam buğaya buzov saldırar.

Yaman gəlməsə, yaxşının qədrı bilinməz.

Yamana yoldaş olsan, oyun açar başına.

Yamanla oturmaqdan yalqız olmaq yaxşıdır:

Yamanla yağı olma.

Yamanın qulağı yazda üşüyər.

Yaxşı övladın qiyməti yoxdur.

Yaxşı olsa bəydən, yaman olsa, quldan.

Yaxşı tanış, yaxşı danış.

Yaxşı alaram deyib yaman olma.

Yaxşı kişinin yeri boş qalmaz.

Yaxşının yadı olmaz.

Yaxşılıq yerdə qalmaz.

Yaxşılığın gec-tezi olmaz.

Yaxşının yaxşılığı, yamanın yamanlığı dəyer.

Yaxşılar edəni yamanlar etməz.

Yaxşını yamandan ayıra bilməyən öyünməsin.

Yaxşının yamanından qorx.

Ziyan çəkənin arabasından gen dolan.

QIŞ ÇƏPGƏNLİ, YAZ DONLU

Acı kimi acı deyil, şirin kimi şirin.
Ad diləyən ad alır, əliaçıq yorğa at alır.
Ağ gümüş qara gün üçündür.
Ağacı yox, təzək yandırır, aşığı yox, buğda yeyir.
Axça oldu, parça boldu.
Artıq mal göz çıxartmaz.
Aşığı alçı duran.
Bağın varsa, quşlar özləri qonacaq.
Bal deməklə ağız şirin olmaz.
Barlı ağac başlaşağı olur.
Başmaq palçıqsız olmaz.
Bəyliyinə güvənmə, nökrə möhtac olmaq da var.
Bəxtəvərin balası ağıllı olur.
Bir manatın yoxundan min manatın ziyarı yaxşıdır.
Biri birinə acı da deyir, şirin də.
Bu dünyanın yoxluğu axça yoxluğudur.
Cəld öküzün əti yox.
Çarəsizlik çarə edər.
Çox da yaman, yox da yaman.
Çox dadlı olsa, milçək qonar.
Dava bitər, üz qalar.
Dili də var, dilçəyi də.
Dili ağı, ürəyi buz.
Diləkdə uğur var.
Doğulmayan uşağa dar beşik.
Donsuz ocaqla dalaşmaz.
Düzün dağı, dağın ucası da olar.

Dünya geniş, yerin dar.
Edib alanda bir, udub alanda iki.
Evi olmayanın kəndi olmaz.
Evlənməyənin yurdu olmaz.
Əkinçi ağlasa, əkin qəzəblənər.
Göldən göl olmaz, içində balıq olmasa.
Günah evdən qovar.
Heç kəs ayranına turş deməz.
Xalqı yandırıb-yaxan, oğlundan əli çıxan.
Xəncəri olanın bıçağı olmaz.
İki çarşab bir şey, evdə çıxar, çöldə gey.
İstəyəndə almayan "ver" deyəndə yarıtmaz.
İtən sırğadan qalan qulaq yaxşıdır.
İynələr otluqda, oymaqlar peyinlikdə.
Kasıb kişinin axçasını yaman övlad dağıdar.
Kasıb bişirincə yeyər.
Kasıbın ağacı bar gətirəndə bayramdır.
Kasıblığını gizlədən ağ günə çıxmaz.
Kosanın malı gözünün qabağında olsa yaxşıdır.
Köhnə olmasa, təzə olmaz.
Qazanda olsa, qaşıqla çıxar.
Qanadsız quş, eyibsiz kişi olmaz.
Qapı qabağından axan suyun xeyri yoxdur.
Qarabəxtə boş tufəng də açılar.
Qarabəxtin bağına yağışın bir gilesi də düşməz.
Qarabəxtə qonaq da ağ olar.
Qıdığı gəlməyənin qılığı da olmaz.
Qış çəpkənli, yaz donlu.
Leşsiz yerə qarğa qonmaz.

"Mal" deyibən gedən kim, muradına yetən kim.
Mələfə alınca döşək al.
Ne "məti ne "mət bilməyən başını bəlaya salar.
Nə qədər yüksəkdə olsan da, torpaqdan ayrılma.
Nəhs adamın bəxti olmaz.
Nökər nökər olmaz, binadan nökər olmasa.
Olmayan qyunun dibində doğulmayan qoyun balası.
Ortaq malını ayırmayan dincəlməz.
Övlad olursa, bəxt yoxdur.
Paltarı paltar olsa da, altındakı palan deyil.
Süvərsiz yerə dəyən daş ağır olmaz.
Tövləsinin içində nə olduğunu yiyəsi yaxşı bilər.
Uğursuz yurda qara yağış yağar.
Varlı kişi darlıq eləməz.
Varı varsa, o da işə yanyan ola.
Var yaraşdırar, dar dalaşdırar.
Varda bayram, yoxda heyran.
Varlığa nə darlıq.
Varın qədrini varsa bilməyən yoxda bilər.
Varlının bazan evində.
Vaxtında kömək görməyən başını götürüb qaçar.
Verdiyin zaya getməz, gizlətdiyin zay olar.
Verməyə malın olmasa, dilində balın olsun.
Yalançı evdən bayıra çıxmaz.
Yetim anıq olur.
Yetimə "kimi çox istəyirsən" deyib soruşsan, "mə-nə çörək verəni" deyər.
Yiyəsizi köpək yeyər.

Yoxdan Allah da bezardır.
Yoxdan yaxşı, vardan artıq.
Yumağa köynək, Aya şalvar.
Zarıncının dərdi özünə.

HƏR ZAMAN "MƏN-MƏN" OLMAZ

Ağlamayan uşağa əmcək verilməz.
Ağıllı birindən anlar, ağılsız minindən də anlamaz.
Adamla bir qab duz yeməyincə onu tanımaq çətin-
dir.
Ananın qızı axşam olunca bilinər.
Anası yüyürək olsa, qızı yorğa olar.
At minənin tanıyır.
At minənidir, don geyənin.
At çapar deyiblər, it qapar.
Aşıq öz bildiyini, şeytan öz bildiyini oxuyar.
Aya axmaq it hürər.
Az bitincə, çox doyunca.
Azın qədrini bilməyən, çoxun da qədrini bilməz.
Balalı toyuq haylı-küylü olar.
Balı da çox yesən bəla verər.
Balıq başdan iylənər.
Balıq sudan doymaz.
Batan quzu sürünü batırar.
Bəyin baş ağrısı da güclü olar.
Boranlı gün qurd ovda.
Böyük olsaq da, böyük görünmərik.
Bulanıq suda balıq yaxşı tutular.
Canını sevməyən axmaqdır.
Canavar əmanətə cumar
Canavar sürüsünə girsən ula.
Çox yaşayıb qarğa olunca, az yaşayıb qarışqa ol-
maq yaxşıdır.

Çox oxuyan xətasız yazar.
Çox danışan kişinin doğrusu da zəhlə tökər.
Çoxlar edən yaxşı iş göylərə də yetişər.
Çoxlar çoxlara oxşamaz.
Çoxdan çox, azdan az ölər.
Çobanı çox olanın qoyunu murdar olar.
Çöldə qırmızı, evdə donuz.
Dəyirmançının saqqalı una bulanıb ağ olur.
Dənizdən qaşıqla su da götürməz.
Doyan it adamı qapmaz.
Donuz tük gətirəndə çox xortuldar.
Düşmənin əngəli bitməz.
Evin artığı – donun yırtığı.
Eşşək yanında duran buzov şıllaq yeyər.
Ədəbsizin eybi yox.
Ədəbsizin toxumuna lə'nət.
Ədəbli olmaq pis soy-kökü unutdurar.
Əfəlsənsə, evdən çıxma.
Hakim həqiqətilə öyünər.
Halal mala haqq yetməz.
Həminin sevdini sən də sev.
Həminin güldüyünə sən də gül.
Həminə soruşma, görəndən soruş.
Həqiqi dostluğun qiyməti yoxdur.
Hər zaman "mən-mən" olmaz.
İlan tapan qurşağına dürtər.
İt iti, eşşək eşşəyi ayaqlamaz.
İt iti, sonra yiyəsini tanıyar.
İt darta, qurd yırtar.

İt dəyəni it yeyər.
İt itin ayağını basmaz.
İt itə buyurar, it də quyuğuna.
İt iti qapar, ikisi də qorxağı qapar.
İti sümüklə vursan. zingildəmər.
İtlə yatan küçüklə durar.
İtlə qardaş olsan, ayağını daşlama.
İtlərin içinə düşsən ulayarsan.
İtsiz sürüyə canavar girər.
Kösövü tərətsən yanar, çəksən sönər.
Qabaqdan qucaqlar, arxadan bıçaqlar.
Qazancın çoxu, azı heç, tərəzinin deşiyi olmasın.
Qanla girən canla çıxar.
Qanadsız quş kam almaz.
Qaranquş yağış yağsa, balalarını, dolu yağsa, başını qoruyar.
Qarğa balasına "ap-ağım", kirpi balasına "yup-yumşağım" deyər.
Qarğa qarğanın gözünü ovmar.
Qəpiyin qədrini bilməyən manatın qədrini də bilmər.
Qəpiksiz manat olmaz.
Qızım evdə, qılığı çöldə.
Qızının xasiyyətini qızlardan soruş.
Qılığı az olanın işi də az olar.
Qılıq bilən kişiye qiymətlidir bu dünya.
Qoyundan aslan çıxdığını görəndə yoxdur.
Qudurmayan itə çomaq dəymər.
Qurdların arasına düşsən ulamalısən.

Qurdla itlər əlbir olsa, sürüdə qoyun qalmaz.
Quruyan ağac odundur.
Meymun da verən ələ oynar.
Milçək də təzəyə qonar.
Od ağacdən doymaz.
Ot bitən yerdə ot bitər, su axan yerdə su axar.
Öküz alan özü gətirər, araba verən özü aparar.
Ördək öləndə də suya cumar.,
Ördək də suda batmaqdan qorxar.
Özgə atına minən tez düşər.
Özgenin biti yeyincə, öz itim yesin.
Özüm deyən gözümdür.
Pişiklər siçanlarla dost olsa, anbarda heç nə qalmaz.
Pişiyin çox gəzəni alıcı olar.
Sən özünü öymə, qoy xalq öysün.
Siçan balası torba deşər.
Soraq tapar hər şeyi.
Suya düşən külək səmtə axar.
Sulu ağacdən su, qarlı ağacdən qar yağar.
Sürü axşam yaxşı otlar.
Tar hində yaxşıdır.
Təzə süpürgə təmiz süpürər.
Toyuq fikrində tar, nökr fikrində mişar.
Tülkü iki kərə tələyə düşməz.
Üzüyola eşşəyə iki nəfər minər.
Varlı çoxlardan çoxunu görüb biləndir.
Vahiməli olsa da, yalqızlıq adama azuqə tapdırar.
Yetim göbəyini özü kəsər.

Yetim görüb doymaz, yeyib doyar.
Yetim öküz özü gələr qəssab yanına.
Yiyəsi dediyini eləsə, samanı da bitər.
Yun əyirən tük yeyər.
Yuxa yerindən yırtılar.
Zurnaçı toydan, dərqli vaydan doymaz.

SINAN OXDAN İKİSİ QORXAR

Altun evdən can şirin, namussuza ata-anadan
mal-dövlət şirin.

Altunlar verib dost tutsan, qara gündə çətin tap-
parsan.

Ayıdan qorxma, ayıbdan qorx.

Bacarmayanın başı ağnyar.

Bacanqsız hakimin buyruğu güclü olar.

Bacanqsız gölə girse, öz şəklinə cumar.

Bədxərcə tükən də heç nə deyil.

Biqeyrətin odunu-ocağı olmaz.

Bilməyənin biləyi ağnmaz.

Birinin saqqalı gicişəndə o biri ocaq çatıb ütər.

Bitinə acıqlanıb donunu oda salan.

Buğdanın qılçığı, arpanın palçığı var.

Buğaya buzov tapdıranlar, quyuğu ağzı ilə qapdı-
ranlar.

Coşub özündən çıxanın köpü yatanda yaxşı olur.

Dənizə düşən ilanı qucaqlar.

Dişilə daş gəmirər.

Döyülə-döyülə əzildin, polad idin üzüldün.

Etsən, ət olur yemək, ərinsən, atdın demək.

Əfəl kişi qadınını, qoçaq kişi atını öyər.

Əli ətəkdən kəsməzlər.

Ərin yaramazı ocaqbaşında çox oturur.

Ərincək işə əl vurmaz, iş gəlsə baxıb durmaz.

Ərincək hey oturur, ərilməyən qab doldurur.

Ərincək yerindən durunca ərilməyən işini bitirər.

Ərincəklik bəyliyin qızı, kasıblığın anası.
Ərinməyən öyünməz.
Əringən iki yol qayıdar.
Əskik olma, sevməsən də, malını mərdanə xərclə.
Əyilənin atası qorxaqdır
Əyilməsən, min yaşa.
Faydasıza pay olmaz, pay olsa da say olmaz.
Gətir tök, yeməsəm, məni söy.
Günəş özünün bir şö"ləsindən də qızınmır.
Gümüş qızırqanandan qızıl gözləmə.
Haqlaşmağa üzü yox, yazdığıнын düzü yox.
Hirslinin hirs az olur, həlim gələndə yaz olur.
Xeyirsiz yerə quş da uçmaz.
İki arxalığı bir edən, bir arxalığı heç edən.
İki qadının əri, bacadır onun yeri.
İstəsən ayran da süd olar.
İşləyəndə maymaqlar, yemək vaxtı oynaqqlar.
İt itə buyurar, it də quyuğuna.
İt özünü it bilsə, ürəyi partlayıb ölərdi.
İynə verməyəndən qıyıq umma.
Kişini kişi öldürməz, namus öldürər.
Köpəyin azanı siçan tutar.
Qabana atılan ox olsun.
Qazanının qapağı açıq olsa, iti də qınama.
Qalxanı ilə yer kürüyür.
Qapmasan, dişini göstərmə.
Qara qazanda bişən aş dadlı olur.
Qandan qardaş olmaz.
Qənaət həyatın bəzəyidir.

Qonağı gözləndəndən qonaq olmaz.
Qorxursan, evdən çıxma.
Qorxağın ardınca ölüm gəzər.
Qoşulub qaçan qızın başmağı qarşı təpədə qalar.
Qısqancı qalıq qıdıqlar.
Qısqancı torpaq ovudar.
Qısqancın malını dələduz yeyər.
Mız-mız ilə görülən işin xeyri olmaz.
Namusunu satma, atını sat.
Öz evindən oğurlayan oğru olmaz.
Özününkünü vermir, başqasınınkini sərmir.
Öküzə gücü çatmayan çatıya cumar.
Rəhmli adam barlı ağacdır.
Rum atı olsa da, arabanı çəkməz.
Səndən qorxandan gen gəz.
Sinan oxdan ikisi qorxar.
Sövdəgər qadın ərinə xəyanət edər.
Tapanda dana udar, tapmayanda Allah verəndən tutar.
Təknədə yağ olmaz.
Təknə dolu, şorba yan.
Verəndən almaq comərdlikdir.
Yazda başın qaynamasa, qışda qazanın qaynamaz.
Yazıqlıq ərinçəklikdədir.
Yaşaya bilməyəne dünya dardır.

"İy bilsəydim, ac qalmazdım" deyən köpək.
Karvan gedər, çarıq qalar.
Küysüz demək, ac demək, küylü demək, güc demək.
Qabaqda gedən quş burnunu, dalda gələn quş
gözlerini təzələr.
Qadının malı qazanda yaxşı.
Qazana ət, ocaq üstünə qazan yaraşar.
Qarnı acıncı çöl, yalançınınkı ev.
Qarnı şişib, içi boş.
Qarnının qulu olan.
Qonaq qonağı sevməz.
Qonaq evdə tək darıxar.
Qonaq atadan da irəlidir.
Qonaq sevən ocaq qalayar.
Qonaq sevməyən uşaqlarını döyər.
Qonağı paltarına görə qarşılayıb, ağına görə yola
salarlar
Qonaqlığa getsən, qonağın gələr.
Qonaqcılın on qonağı tən gəlir.
Qurd ac yerisə də, tox deyirlər.
Qurd yem dalınca Qabağa gedər.
Qurd doyandan sonra qudurar.
Quru qaşiq ağız yırtar.
Nalçı nal kəsməz, pul kəsər.
Necə də arıqdı, elə bil ölənlər də dirilib bunu yeyib.
Nökərin günü dərdlə başlanıb günah ilə bitər.
Od yanmayan yerdən tüstü çıxmaz.
Olan oldu, torbam doldu.
Ortaq yeməkdə sarımsağın iyi çıxmaz.

Öküz yiyəsinə su, bağ yiyəsinə meyvə düşməz.
Öküzə qazılan quyu özü dolar.
Paysız qonağa qulluq az.
Ruzulu ocaq qonaqsız qalmaz.
Soruşub təklif etmə, qonağa ürəkdən ver.
Sümüklə vursan, it də qapmaz.
Sürüdən aynlanı qurd yeyər.
Süfrədən yeməyən doymaz.
Təvəkküldən un gözləmə.
Təvəkküllünün qarnı doymaz.
Toya getsən doyub get.
Tox gəyirər, ac tüpürər.
Tutan bilməz, udan bilər.
Utancaq adam — bəxtini küsdürən adam.
Yalan qonaq nökrər olur.
Yamanlarla bal yeyincə, yaxşılarla qayğıda orta q olmaq yaxşıdır.
Yatmaqla qarnı doymaz.
Yeyib doyduğun yerə doqquz gün baş vur.
Yemək bişirən tüstüdən doyar.
Yeməyi kim sevsə, yaşamağı da o sever.
Yer axtarma, su axtar.
Yetim doymasa, oxumaz.
Yetimin yeddi qarnı olur.
Yetim malını yeyən muradına yetməz.
Yiyəsizi it yeyər.
Yolçular qonağındırsa, süfrən gen olsun.

TƏZƏ DON ALAN GƏZMƏYƏ ÇIXAR

Adamın adamlığı alqı-satqıda bilinər.
Alver edənə mal çoxdur.
Alver edən kişi sağlamlığını da satar.
Aldım qoz, satdım qoz, mənə qaldı şax-şaxı.
Alsan verirsən, versən alırsan.
Altun sikkə xan surəti olmasa da bahalı.
Altıda alacağım, beşdə verəcəyim yox.
Bal bahadırsa, bax al.
Bahasını axtar al, ucuz şeydən olmaz bal.
Baş alqı-satqıdan ağrımaz.
Bəydən axça alsan, iki bəlaya düşərsən.
Bəydən borc alma, kasıbın könlünü qırma.
Birinin etdiyi hörmət o birində qalmaz.
Borcun varsa, xərcini az et.
Borclu borcludan qaçar.
Evdəki baha bazarda baha olmaz.
Etdiyin günahın bahasını üzr verər.
Gücə görə borc.
Hesabda düz olanın üzü ağ olar.
Xalqın haqqı baha olur
Xətirliyə xeyir dəyməz.
Kasıbı tacirin əliəyriliyi öldürər.
Keçəl keçəli borc yerinə verir.
Qoyun yeməyində, qəssab onun köklüyünü gü-
dməyində olar.
Müfrə içki içən iki dəfə xumar olur.
Müştərinin gözü qıpq olar.

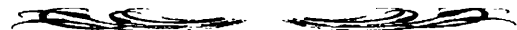
Nahaq belaya düşən haqq.
Oğlana bəhanə yox, borcu-xərci yoxdusa.
Pul sayılmaqdan doymaz.
Pula satılan adam vətəninini satar.
Satılmalı şey gedən hesabındadır.
Sovqat kimi verilən şey ömürlük saxlanmaq hesabındadır.
Sol əlimə ver, sağ əlimdən al.
Təzə don alan gəzməyə çıxar.
Toyuq baha olduğunu tülkü nə bilər.
Ucuz alınan şey sonra baha oturur.
Ucuz ətin iliyi dadsız olar.
Üstünə qayıdan malın xeyri var.
Yaman alver kasıb edər min түмәнli bəyi də.

QIŞIN BİR GÜNÜ DƏ QIŞDIR

Ala bulud qardaşım, balaca çoban yoldaşım.
Alma ağacından gen düşməz.
At atın yanına gedər.
Atın yorğadırsa, borandan qorxma.
Bəd itin dişləri tez düşər.
Boşboğazın dili başına bələdir.
Dağ dovşansız olmaz.
Dağ yeli, şəfa yeli.
Dan ulduzu -- Tanrı elçisi.
Göy vurana köməkçi olmaz.
Göy vurmasın, gün vursun.
İki yay görməyən buğda buğda olmaz.
İt görməsə mırıldamaz.
İt gözü tütün görməz, görsə də, bütün görməz.
Qaymaq sevirsen, camış al.
Qaplan vuran itdən qorxmaz
Qapmasa da mırıldar.
Qara yazda qarğaya da su düşməz.
Qara yel bəla gətirər.
Qara yel balıq gətirər.
Qarğanınkı ağac başı, quzğuna da leş yoldaşı.
Qış qışlığını etməsə, yaz yazlığını etməz.
Qışın bir günü də qışdır.
Quraqlığın odundan yağışın odu yaman.
Mart çıxmasa, dərd çıxmaz.
Mart sulu, aprel otlu.
Meşə cüyürsüz olmaz.

Öküz anıq olsa, ev kökələr, öküz kök olsa, ev anıqlar.

Salavətdən göy gurlasa, düzə bax, qiblədən göy gurlasa, dağa bax.

Tonqala dəyən torağayın quyruğu çıxmaz.

Yağış səpər, yer köpər.

Yazda iki yağsa, bəysən, üç yağsa, rüsvaysan.

Yazda əkməyən payızda biçməz.

Yazın nəğməsi payızda qoşular.

Yeddi ulduz yerinə yetməyinəcə dan qızarmaz.

ZƏKATLIQ QOYUN ARTMAZ

Acından ölənin qəbri yox.
Adil əcəldən güclüdür.
Axirətə bel bağlama.
Axirətin əzabından dünyada namus irəli.
Alan bir günahlı, aldıran min günahlı.
Alanın dini yox, satanın imanı.
Allah, sən məni dostlarımdan saxla, düşmənlərim-
dən özüm qorunaram.
Azan üçün iki dəfə namaz qılmazlar.
Birinə baxıb fikir elə, birinə baxıb şükür elə.
Buyuran yeyər böyrəyini.
Can da, cəhənnəm də Allahınkı.
Dünyada görən axirətdə də görər.
Elgözünə yaxşılıq etmə.
Eşşəyin şıllaq atıb cənnətə saldığı.
Əgər qarğış adam öldürşəydi, xəncər taxıb, ta-
panca gəzdirməzdi.
Əcəli çatan ölər qırğında.
Göz torpaqdan doymaz.
Görəcəyini görmədi, qəbrə girmədi.
Havayı aşa bismillah.
Halal yol tutmayan haramı çox yeməz.
Haramdan çəkinməyən halal mala yetişməz.
Haramla toy edən sonra vay edər.
Xəstədən qabaq əcəli çatan ölər.
Kim and içib danışır, onun doğru sözü azdır.
Kişini zorla cənnətə götürüb aparmaq da günah-

dır.

Məscidin başı-ayağı olmaz.

Molla bildiyini oxuyur.

Molla özünə yol tapar.

Mollanın özünə baxma, sözünə bax.

Münəccimin özünə, inanmayın sözünə.

Namussuza yediyi haramdır.

Oxumayıb molla olan, qarıldamayıb qarğa olan.

Ov vuranın deyil, buyuranındır.

Tüklü qadından, tüksüz kişidən Allah saxlasın.

Ustadən şagird pərgar.

Varisin malından molla sevinər.

Vaxtsız banlayan xoruzun başı kəsilər.

Vermə, baxsa dörd gözüylə, alma, baxsa qurd
gözüylə.

Yaman ölüyə vay yoxdur.

Yuxu ağacının budağı olmaz.

Zəkatlıq qoyun artmaz.

MÜNDƏRİCAT

Ön söz	3
Eldədirsə əldədir	5
Ər oğul tap, başına dolanım	12
Gözəllik bir zaman, sevgi hər zaman	15
Baldan da bala dadlı	17
Yolçu yolda qalmaz	21
Biri ölməsə, biri dirilməz	23
Aşılmayan dağ yoxdur	26
Qorxaqdan qorx	33
Birinin gözü görmür, birinin özü	38
Dil üreyin dilmancıdır	40
Boş ələ quş qonmaz	43
Xalını güvə yeyer, üreyi qəm	53
Baş sağ olsa, bərk tapılar	56
Qorxan gözə çöp düşər	59
Düşməni qaşıqdan çıxar	61
Qış çəpgənli, yaz donlu	66
Hər zaman "mən-mən" olmaz	70
Sinan oxdan ikisi qorxar	75
Qonaq sevən ocaq qalayar	78
Təzə don alan gəzməyə çıxar	82
Qışın bir günü də qışdır	84
Zəkətliq qoyun artmaz	86

Qumuq atalar sözləri

(Azərbaycan dilində)

BAKİ – ŞİRVANNƏŞİR – 2000

Rəssamı Ədalət

Çapa imzalanıb 25.05.2000.

Sayı 200.

